Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 73 (17196) | 1986 оной мартын 27, четверг | Сэн 3 мүн.

ЭЛҮҮР ЭНХЭ БАЙДАЛАЙ ТҮЛӨӨ

...ба хүнэй элүүр энхын аша туһада бидэнэр эрид ...нүүдые абажа эхилээбди, хэдэн зуун жэлэй тур... ...һон ёһо заншалнуудта дай соносхон орообди. ...балай бахархангүйгоор, үйлэдбэри дээрэ ар... түригдөө, ниитын газарнуудта һогтуушуулай ...гээд хэлэхэдэ болоно. Гэр бүлэнүүдэй бай... үйлэдбэри дээрэ усалта ушаралай тохёолдо... эмхи гурим бэхижээ. Гэбэшье тогтонижоһон ...эсэсэй хубилалта түйлахын тулада саашадаа ...ехэ хүдэлмэри шууд нэтэрүүгээр ябуулха хэрэг... ...жолоогоо һуларуулжа огто болохогүй» — гээд ...XXVII съездэ хэгдэһэн ЦК-гай Политическэ элид... ...партиин ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Гор... ...байна.

...болон алкоголизмтай эрид шанга тэмсэл ...КПСС-эй ЦК-гай абаһан шиидхэбэринүүд, оро... ...зургаанууд, СССР-эй, РСФСР-эй Верховно Со... ...Президиумүүдэй Указууд соо хараалагдаһан шуха... ...хэмжээ ябуулганууд ойр зуурын кампани бэ... ...муу ёһо заншалые үндэһоорнь усадхан һал... ...шэглэлтэй удаан болзорой программа мүн гэжэ ...нэн түрүүн ойлгохо ёһотой. Тэрэл ...болон алкоголизм зайсуулагдажа элүүр ...ашаг үрэ ехэтэй ажал мандаха байна бшуу.

...республика дотор энэ талаар яһала горитой хүдэлмэ... Нэн түрүүн архидалгагүй байдалай түлөө тэм... һайн дуранай Бүхэсоюзна бүлгэмэй эхин органи... ...байгуулха талаар профсоюзай, комсомолой ...ажал ябуулгада онсо анхарал хандуулагда... Партиин райкомууд, горкомууд энэ шухала хэрэг... горитой үүргэтэй гэжэ тэмдэглэе.

...республика соомнай тус бүлгэмэй эхин 808 ор... болгогдожо, 22.930 хүниие нэгэдүүлнэ. Тэдэнэ... ...коммунистнууд, 5700-гаадынь комсомол... ...гараниинь эхэнэрнүүд болоно. Загарайн районд... ...предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта эхин ор... ...эмхидхэгдэжэ, хүдэлмэриеэ үргэн дэлисэтэйгээр ... Хориин, Зэдын районуудта энэ талаар бараг ...гэжэ тэмдэглэмээр. Харин Бэшүүрэй, Баунтын, Түн... Сэлэнгын, Тарбагатайн районуудта архидалга болон ...тэмсэлэй манлайда ябалсаха, энэ талаар онсо ...бүлгэмэй эмхидхэлдэ анхарал багаар хандуулаг... ...Баунтын районд оройдоол эхин 6 орга... болгогдоод, 110 хүниие нэгэдүүлнэ, Түнхэндэ 13 ...бүридэлдэ 247 хүн ороно.

...һалбаринуудые абаад харахада, саашадаа ябуулаг... ...хүдэлмэриимнай хэм хэмжээн ехэ тодоор харагдана. ...мүнөө эхилһэн хүдэлмэриимнай эсэсэй дүн ...архидалга болон алкоголизмые үндэһөөрнь усадхаха болоно бшуу. Промышленна болон барилгын пред... ...организацинуудта олон мянган хүн хүдэлнэ. Тэдэ... ...-гаадынь, транспортда хүдэлжэ байһан хүдэлмэри... 700-гаадынь, коммунальна ажахын предприятинууд... ...хэдэн мянган хүнэй 87-ниинь, ой модоной ажа... хүдэлэгшэдэй 590-дынь лэ архидалгагүй бай... тэмсэлшэдэй зэргэдэ жагсаба ха юм.

...дээрэ бии болгогдоод байһан эхин организацинууд ...болоно. Юуб гэхэдэ, республика соомнай 2670 ...комитет бии бшуу. Тэдээн бүхэн коллектив соо... ...дуранай бүлгэмэй организаци бии болгохо тухай ...комитедтэй сүг бодожо үзэхэ уялгатай гээшэ. ...архидалгагүй байдалай түлөө тэмсэл ябуулха бүлгэ... ...тогтонижон хүгжэхэ шатадань ажалша кол... ...ниитын эмхинүүд ехэ туһа хүргэхэ, дүнгэхэ ёһотой ...

...тус бүлгэмүүд хадаа архидалгада, алкоголизм... ...ойлгууламжын тон ехэ хүдэлмэри ябуулжа, энэ ...нүүдые усадхалгада ехэ нүлөө үзүүлхэ байна. Илан... ...ургажа байгаа залуу үетэниие архида дурагүй... ...асуудалда онсо анхарал хандуулха ушар...

...абаад харахада, архидалгатай тэмсэл ябуулха бүл... организацинуудые эмхидхэлдэ бодото, бүтэмжэтэй ...хандуулха шухала байһаниинь тодорон харагдана.

...нютагууд, тосхонууд, үйлсэнүүд, ажалша ...хаа хаанагүй бии болоно, архигүйгоор түрэнүүд, ...түрэһэн үдэрнүүд тэмдэглэгдэнэ. Эдэ бү... һайхан үүсхэлнүүдые дэмжэжэ, улам дэлгэрүүлхэ, ...хүгжөөхэ зорилго мүнөө табигдана.

...районой Шэбэртын, Зэдын районой Үшоотэйн, Сэ... районой Ноёхоной болон бусад олон сомоной, сель... Советүүдэй харьяата газар дээрэ оршодог ...тосхонуудай хүн зон хамтынгаа бата шиидхэбэреэр ...архидалгагүй газар гээд соносхобо. Шэбэртын ...ордон соо болоһон архидалгагүй түрэ тухай манай ...бэшээ һэн.

...зарим соёлой гуламтануудай дэргэдэ элдэб клубууд, ...нэгдэнэ, ажалшадай сүлөө сагаа үнгэргэлгые ...талаар горитой хэмжээ ябуулганууд хараалагдана. Зоной ажаһуудаг газарта ябуулагдадаг хү... урданайхиһаа бүри горитой анхарал хандуулха... ерэхээ байгаа зунай үедэ агит-талмайнууд дээ... ...бүхы хэмжээ ябуулгануудые бүри баян, ...болгохо, үүргэ, нүлөөень саашадань дээшэлүүл... бодото, бүтэмжэтэй хэмжээнүүдые абаха шухала.

...ашаг үрэтэ ажалай элүүр энхэ байда... тэмсэлэй эршые халташье бууруулхагүйе орол... ...зоной эдэбхи үүсхэлдэ, һанал эрмэлзэлдэ түшэглэн, ...хүдэлмэрике ашаг үрэтэйгөөр ябуулха ёһотой болоно. Партиина, профсоюзна, комсомолой организацинууд, ажахын болон бусад органууд, ниитын эмхинүүд хүсэл ...хүсэ шадалаа нэгэдүүлэн, бүхы муу заншал... ...нүүдые усадхан сарахын түлөө тэмсэхэ уял...

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ОБООТЫН ҮБЭРЭЙ БУУСАДА

ДОНДОК БАДМАЦЫРЕНОВЭЙ бага наһан дайнай жэлнүүдтэ Үльдэргэ нютагтаа үнгэрөө. Эсэгэнэр болон аханарай дайн сэрэгтэ татагдаад, хүдэлмэриин хүсэнэй нилээд гарзатаад байһан хүшэрхэн үе гээшэ һааб даа. Дондогойшье баабай, Бадма-Цырен, Базар хүбүүнтэеэ сэрэгтэ мордоһон байгаа.

Тэрэ үедэ Дондок һургуулиһаа сүлөө сагтаа һама-Цырен эжыгээ, Базар-Сада ахаяа дахажа, колхозойнгоо ажалда «гарта һабартаараа» хамһалсадаг тула эдирхэн наһанһаа ажал хүдэлмэриин онол дадалтай болоһон юм.

Уданшьегүй эсэгэнь сэрэгһээ бэе мэндэ бусажа, колхозойнгоо хүдэлмэридэ хам оролсоо һэн. Нютагай залуушуулай нэйжалжа нэрлэһэн Бадангаа баабай наһанайнгаа амаралтада гаратараа Обоотынгоо үбэрэй хүүдинсэдэ түмэршэ дарханаар ажаллаа бэлэй.

Базар Ширапович Бадмацыренов Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түлэг соо баруун фронтын байлдаанда эрэлхэгээр унаһан юм. Тэрэнэй нэрэ алдар нютагай баатарнуудай хүшөөдэ мүнхэлэгдэн бэшэгдэнхэй...

Нютагайнгаа долоон жэлэй һургуулиие дүүргэһээр Дондок Бадмацыренов колхоздоо ажаллажа захалаа һэн. Түрүүшээр моришоноор, луговодоор, таряан ажалай бригадираар удаан хүдэлнэ. Һүүлдэнь гэр бүлэ болоһонойнгоо удаа, Ханда Цыреновна Димбажина нүхэртэеэ колхозойнгоо хонин һүрэг даажа абаа бэлэй. Тэрэ гэһээр Дондок Шираповичтан хорин табан жэлэй туршада Обоотынгоо үбэртэ эхэ, эсэгынгээ анханай буусада, хонин һүрэгөө үсхэбэрилжэ байна. Эндэ, Молон Хүндын адагта, жэлэй алишье сагта шабар шабха боложо байдаггүй, «үндэгэ мухарюулма» арюун добо дээрэ хонишодой һайн байра, бааза, хорёо гэхэ мэтэ яндайтар түхеэрэгдэнхэй.

— Даажа абаһан 561 хонидһоомнай мүнөө үедэ 480-яад хурьган абтаад байна. Хурьгалха хонид үшөө олон, — гэжэ Дондок Ширапович хөөрэнэ.

Обоотын үбэрһөө урагшаа нэмжыһэн Гурьбын талаар зунай сагта зуһаландаа буулан хони, малнууд олошордог. Тиигэбэшье үнгэрһэн зун үлэмжэ үһээ бороотой байжа, хуушанай хорёонуудай һууринууд бэлшээриин ногоо элбэгтэй, хилганаар халюуржа гараа һэн гээд олоной эжы Ханда Цыреновна хэлээ һэн.

Молон, Номгон хүндынүүдэй таряанай полинуудһаа буулгагдаһан хүхэльбэ һолоомо, Бүтүү, Хүреэтын сабшалангуудһаа асарагдаһан үбһэнэй сомоо гэхэ мэтэнүүд Обоотын үбэрэй хонишодой хорёо соо элбэгээр тобойлдоно.

Б. ЖАНЧИПОВ.
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Коммунизм» колхозой хонишон Д. Ш. Бадмацыренов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Яруна.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

МОСКВА ЕРЭБЭ

Алжирай Арадай Демократическа Республикын Президент, Национальна сүлөөрэлгын фронт гэдэг партиин Генеральна секретарь Ш. Бенджедид КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Совет правительствын уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр мартын 25-да Москва ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Э. А. Шеварднадзе, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй оборонын министр С. Л. Соколов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Н. В. Талызин, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Ф. Добрынин болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ тэрэниие угтаһан байгаа.

Мотоциклистнүүдэй хүндэтэ эскортоор үдэшэгдэһэн автомашинанууд аэродром дээрэһээ Кремль тээшэ шэглэн гараба.

Кремльдэ, Кремлиин Ехэ ордоной Георгиевско зал соо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Ш. Бенджедидые амаршалан угтаба.

Нүхэд А. А. Громыко, Э. А. Шеварднадзе, С. Л. Соколов, А. Ф. Добрынин Кремль соо болоһон уулзалгада хабаадаһан байна.

(ТАСС).

ЗАМБУУЛИНҺАА МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). «Мир»—«Союз Т-15» — «Прогресс-25» гэжэ замбуулинай комплекс дээрэ Леонид Кизим болон Владимир Соловьев хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ автомат транспортна онгосо дээрэхи юумэ буулгажа, абаашагдаһан түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые станци соо тодхохо гэһэн ажал ябуулга экипажай хүдэлмэриин программада оруулагдаһан байгаа. Тиихэтэеэ хамта космонавтнууд «Мир» станциин шэнэ түхеэрэлгэнүүдые, аппаратурануудые туршан шалгаһан, тааруулан табиһан байха юм.

Ашаанай онгосын амһартанууд сооһоо түлишэ станциин баагуудта юулэгдэбэ.

Телеметрическэ мэдээсэлэй баримта мэдээнүүдэй, экипажай элидхэлнүүдэй ёһоор, ниидэлгэ гэмгүй һайнаар үнгэрнэ.

Леонид Кизим болон Владимир Соловьевой бэенүүд һайн.

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОММУНИСТНУУДАЙ СЪЕЗД

ПРАГА. (ТАСС). Хуралдаанай делегадууд болон айлшадаар хани халуунаар угтагдажа, КПСС-эй делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна Хиналтын Комитедэй Түрүүлэгшэ М. С. Соломенцев мартын 25-да Чехословакиин Коммунис партиин XVII съезд дээрэ үгэ хэлэбэ. КПСС-эй Центральна Комитедһээ, совет коммунистнуудһаа, бүхы ажалшадһаа үнэн зүрхэнэй, аха дүү ёһоной амаршалга КПЧ-гэй XVII съездэдэ хүргэхэ зуураа, амжалтатайгаар хүдэлмэрилхыень хүсөө.

КПЧ-гэй политическэ хараа шэглэлэй хэлбэришэгүй үнэн зүб байһые, тэрэнэй бодотоор бэелүүлэгдэжэ байһые үнгэрһэн жэлнүүдэй ажал хэрэгүүд элирхэйлэн харуулба гэжэ М. С. Соломенцев хэлээ. Мүнөө Чехословаки хүгжэнги индустритай, хүдөө ажахытай гүрэн, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай бата хубинь болонхой. КПЧ-гэй Центральна Комитет түйлаһан амжалтануудаа ёһотойгоор сэгнэхэһээ гадна, ушаржа байһан дутуу дундануудые, бэрхэшээл түбэгүүдые шүүмжэлхы ёһоор сэгнэһэн байгаа. Экономическа ба социальна дэбжэлтын бүри ехэ хараа зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар үрэ түгэс харгы замуудые бэдэрэлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаба.

Иимэ хандаса совет коммунистнуудта дүтэ, ойлгосотой байна. Ажал ябуулгаяа эрилтэ ехэтэйгээр, үнэн сэхээр, шүүмжэлхы ёһоор сэгнэхэ гээшэ парти доторой байдалай бүтэмжэтэй һайн байһые гэршэлнэ.

Советскэ Союзай болон Чехословакиин бодото эрхэ байдалай хэды илгаатай байгаашье һаань, бидэнэртэ хамтын эрилтэ бии. Дабшалтаяа хурдадхаха, социально-экономическа хүгжэлтые бүри эршэдхэхэ, социализмын асари ехэ арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр элишэлхэ шухала.

XXVII съезд оронойнмай хүн зоной зүрхэ сэдьхэлые хүдэлгөө, бүхы совет арадай халуун дэмжэлгэдэ хүртөө. Аха дүү оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудтай харилсаагаа хэлбэришэгүйгөөр үргэдхэн гүнзэгырүүлхые, тэдэнэй нэгэдэлые бэхижүүлгэдэ али болохоор туһалхые КПСС-эй эрид шиидэнхэй байһаниинь XXVII съездын программна документнүүд соо харуулагдаба. Мүнөөнэй оршон байдалда иимэ нэгэдэлэй айхабтар ехэ удха шанартай байһыень хэлэһэнэйшье үлүү. КПСС болон КПЧ-гэй хоорондохи харилсаанай социалис интернационализмын ёһотойл гэршэ жэшээ болодог байһаниинь урма баяр түрүүлнэ. Хоёр партиин хүтэлбэрилэгшэдэй— нүхэд Горбачев болон Гусагай һаяхан Москвада болоһон уулзалга энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ. Энэ уулзалга үнэн зүрхэнэй, үгээ гүйсэд ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрһэн байгаа.

Аха дүү бусад оронуудтай хамта Советскэ Союз болон Чехословаки Европодохи, уласхоорондын байдалые һайн тээшэнь үндэһөөрнь хубилгахын түлөө залан сэхээр, оролдосотойгоор тэмсэнэ гэжэ М. С. Соломенцев саашадаа тэмдэглээ.

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал «1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ ЧССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай элидхэл хэбэ. КПЧ-гэй XVI съезд дээрэ хараалагдаһан партиин экономическа түсэбүүд дүүргэгдээ, зарим шэглэлнүүдээрнь үлүүлэгдээ гэжэ түсэбтэ долоодохи табан жэлдэ ЧССР-эй хүгжэлтын дүнгүүд харуулна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

КПЧ-гэй XVII съезд хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

АЛДАР СОЛЫН ТУГ ҮРГЭГДЭБЭ

Ахалагша мастер Агриппина Николаевна Бродниковагай хүтэлбэрилдэг конфетэ хэдэг нэгэдэхи цех Тарбагатайн кондитерска фабрикада түрүү коллективүүдэй нэгэн гэжэ тоологдодог юм. Цехэй хүдэлмэришэдэй дунда элдэб шалтагаанаар хүдэлмэридөө гарахагүй, ажалай болон технологическа журам эбдэхэ ушар үни хада мартагданхай. Гушан хүнһөө бүридэһэн цехэй гэшүүд урдаа табигдаһан түсэб, даабаринуудаа болзорһоонь урид, һайн шанартайгаар дүүргэхын хойноһоо шармайн оролдожо, эрхим амжалта түйлана.

Тарбагатайнхид шэнэ сортын конфетэ үйлэдбэрилхэ зорилгоор шаналгын аппарат тодхожо, түрүүшын туршалга хэбэ. Тиигэжэ БАМ-ай барилгашадай, мүн Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай балшар жаахан багашуул «Золотой ключик», «Тузик», шоколадаар хэгдэһэн миндаль конфетэнүүдые наймаанай газарнуудһаа худалдан абажа, аргагүй баясаха байха. Мүнөө эндэ нэрлэгдэһэн конфетэнүүд магазинуудта үсөөн. Шэнэ сортын конфетэнүүд саашадаа элбэг болохо юм.

Район соогоо мэдээжэ болоһон фабрикын түрүүшүүл — конфетэ хэдэг нэгэдэхи цехэй ахалагша мастер А. Н. Бродниковагай, түрэл фабрикадаа 25 жэлһээ дээшэ хүдэлһэн ажалай ветеран М. М. Чебунинагай, конфетэ үйлэдбэрилдэг бригадые даагша Т. А. Манаенковагай хүндэлэлдэ мэнэ һаяхана фабрикын дэргэдэ Ажалай Алдар солын туг үргэгдэбэ.

Т. ПНЕВА.

БОЛЗОРҺОО УРИДШАЛАА

Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэйнгээ даабаринуудые сүм бэелүүлхээр республика дотороо үүсхэл гаргаһан хүршэ «Знамя Ленина» колхозой гэшүүдэй уряае һайшааһан Мухар-Шэбэрэй районой «Путь Ленина» колхозой һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд горитойхон амжалта түйлаһан тухайгаа баяртайгаар мэдээсэбэ. Тодорхойлбол, колхоз байгша оной нэгэдэхи кварталда бүхыдөө 1270 центнер һү гүрэндэ худалдаха түсэбөө хахад һараар уридшалаа юм. Ажахын мэргэжэлтэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, март һарын дүүрэтэр тоһоной заводто 250 шахуу центнер продукци тушаагдаха байна.

Һайн шанартай һү ехээр үйлэдбэрилжэ, тушааха ажалай тэмсэлдэ шалгарагшад эндэ олон. Жэшээлбэл, дүршэлтэй һаалишад Т. Красильникова, З. Дрязгова, Е. Кобылкина, Т. Пшеничникова, З. Гороховская, Л. Фефелова гэгшэд нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые хамагһаа урид дүүргэнхэй юм.

В. ХУДАЕВ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи эрдэм, техникын талаар Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитедтэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи эрдэм, техникын талаар Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитедэй пленум академик А. П. Александровой түрүүлэлгэ доро мартын 24—25-да Москвада болобо. Ороной элитэ мэдээжэ эрдэмтэд, арадай ажахын мэргэжэлтэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан байгаа.

1986 ондо Ленинскэ шангуудые олгохо конкурсдо зууршалагдаһан зохёол бүтээлнүүдые, тэдэниие олониитын зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүдые пленум хаража үзэбэ.

1986 ондо СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олголгодо табигдаһан эгээл һайн зохёол бүтээлнүүдые конкурсдо хабаадуулхын тула пленум мүн лэ шэлэжэ абаа.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

...түсэбтэ табан жэлые ...промышленность ...эршэтэйгээр эхилбэ. ...XXVII съездые угтуу... ...үргэн ехэ мүры... ...нүлөөнь эндэ ехэ ... Съездын хүндэлэлдэ ...түргэнөөр, һайн ша... хүдэлхэ гэһэн пат... ...үүсхэлнүүдые гар... ...25 болотор ...хоёр һарын, түрүүшын ...түсэбтэ даабарину... ...коллективүүд ...тоодо Зэдын вольф... ...нарин сэмбын ...нүүдые, «Татарский ...карьерые болон бусад предприятинуудые нэр...

...хоёр һарын хуга... ...промышленна продукци ...түсэб 102,1, ажа... ...талаар түсэб 102,4 ...бэелүүлэгдээ. Продук... ...үйлэдбэриин хэмжээн 8,2 ...дээшэлээ. «КПСС-... съездэдэ — габшагай ...декада» гэһэн уряа ...социалис мү... ...эрхимлэжэ, шэнэ та... ...эршэтэ ажалай ...һуури табижа бай... предприятинууд cooһoo ...плавиково-шпадай руд... «Теплоприбор» заводые, ...цементын заводые, ...нэгэдэлые нэо... Продукци худалдалгын, ...продукци үйлэдбэрил... ...бүтээсын талаар түсэбүүдые дүүргэлтэ эдэ предприятинуудта тус тустаа 100-аран процентээр тодорхойлогдоно. Үнгэрһэн табан жэлэй дүнгөөр хойнотогшодой тоодо ороһон шэлэй болон локомотив-вагон заһабарилгын заводууд гээгдэлһээ гаража эхилбэ. Оносолбол, январь—февраль һаранuудай дүнгөөр ЛВРЗ-гэй гол дүнгүүд 103,5, 106,2, 105,9 процентдэ хүрэнхэй һаань, байгуулагдаһаар табин жэлэйнгээ ойе нёдондо тэмдэглэһэн шэлэй заводой гол дүнгүүд 105,4, 100, 97,8 процентдэ хүрэбэ. Үнинэй предприятинуудай нөөсэ арга боломжонуудаа һайса хэрэглэн хүдэлөө һаа, гүрэнэй даабаринуудые гүйсэд бэелүүлмээр шадалтай бшуу гэһэн тобшолол эндэһээ хэлтэй. Һая боложо үнгэрһэн КПСС-эй обкомой болон Улаан-Үдын горкомой пленум дээрэ хуушанай предприятинуудые шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ, һэльбэн шэнэлхэ асуудалнуудые хойшолуулашагүй шиидхэхэ эрилтын табигдаһаниинь тон зүйтэй.

КПСС-эй XXVII съездын нэгдэтэр жэлэй түсэбэй 25 процентые, майн 1 болотор жэлэй түсэбэй 55 процентые бэелүүлхэ гэһэн ороной модо бэлэдхэлгын түрүү предприятинуудай үүсхэлые дэмжэһэн «Забайкаллес» нэгэдэлэй 6 леспромхоз үгэ[...]р хүрэһэн бай[...]һан дээшэлүү[...] нэгэдэл бүхыдөө дүүргээшьегүй һаа, гүрэнэй түсэбтэ даабаринуудые энэ удаа сүм бэелүүлээ. Гол дүнгүүдынь 103,3, 100,9 106 процентдэ хүрөө. Бүхэсоюзна мүрысөөн эндэ ехэ нүлөө үзүүлээ. Үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ, эмхидхэлгэдэ бүхыдөө һайн талын хубилалтанууд боложо байнхай гээд тэмдэглэлтэй. Дээшэлүүлэгдэһэн уялганuудаа, мүн гүрэнэй түсэб сүм дүүргэһэн коллективүүд cooһoo Уоянай, Гусиноозерскын, Шулуутайн, Хурамхаанай, Муйска, Хүртэйн леспромхозуудые дурдамаар. Мүнөө леспромхоз бүхэн хүдэлмэриин үдэрэй минута бүхэниие ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэн, үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлхын түлөө тэмсэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум дээрэ тодорхойлогдоод, мүнөө партиин XXVII съезд дээрэ баталагдаһан хурдадхалгын хараа шугам хадаа ажалша коллективүүдтэ бүхы хүдэлмэриингөө онол аргануудые хубилгаха эрилтэ табина. Эрид хубилалтануудай энэ хаһые саг соочь, зүбөөр мэдэржэ, коллективүүдые хүтэлбэрилһэн газарта амжалта түйлагдана бшуу.

Социалис мүрысөөнэй үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримда оролго, ажал эмхидхэлгын шэнэ онол аргануд ехэ нүлөө үзүүлнэ. Хамтын подряд хэрэглэн хүдэлдэг бригадануудай тоо слошорно.

Гэбэшье үндэр эрилтын хэмжээндэ хүрэмөөр хүдэлхые оролдодоггүй коллективүүд үшөөл олон. Бүхыдөө 23 предприяти хоёр һарын түсэб бэелүүлжэ шадаагүй. 39 предприяти хэлсээтэ уялгануудай ёһоор продукци эльгээхэ түсэбөө дүүргээгүй. Тиигэжэ 7,8 миллион түхэригэй продукци үгтөөгүй байха юм. Энэ талаар урагшагүй байдалда ороһон «Электромашина» завод, «Бурятфермаш» нэгэдэл, «Забайкаллес» нэгэдэл, Загарайн карьероуправлени, «Бурятавторемонт» нэгэдэл, Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрика, бусадшье предприятинууд саашадаа шухала энэ дүнгөө һайжаруулхын, нэгэ жэгдэ хүдэлмэреэ хангахын тула оролдохо зэргэтэй.

Продукциин гол шухала зүйлнүүдые февраль һарада үйлэдбэрилэн гаргалгые хараад үзэхэдэ, 83 тонно булад, 1,6 мянган тонно цемент, 47 мянган погонно метр ноoһон бүд, 131 тонно угаагдаһан ноoһон, 13 мянган хэһэг гадар трикотаж хубсаһан түсэбһөө гадуур гаргагдаһан байна.

Социалис мүрысөөн — олоной зохёохы эдэбхи

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Түрэл партиингаа түүхэтэ XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ оролсожо, республикымнай хүдөөгэй ажалшадай бүхы һанаа сэдьхэлээ, үдэр бүриингөө ажал хэрэгүүдые энээндэ зорюулан, шэнэ хүсэтэйгөөр хүдэлжэ байһаниинь элитэ.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эршэтэйгээр мүрысэжэ, зарим районууд, ажахынууд, түрүү һаалишад, малшад, хонишод һайн үрэ дүнгүүдые түйлана. Жэшээнь, Баунтын, Хэжэнгын районууд гүрэндэ мяха, Ахын, Хойто-Байгалай районууд һү худалдаха байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэ. Зэдын районой Ленинэй, Бэшүүрэй районой Калининай нэрэмжэтэ колхозууд, Баргажанай, Енгорбойн совхозууд болон бусад хэдэн ажахынууд мяха, һү гүрэндэ худалдаха кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн байна.

Олохон фермэнүүд, һаалишад, үнеэдээ зүбөөр эдеэлүүлжэ, үдэртөө гурба һаажа, арбан хоног, һара бүри урдаа тодорхой зорилго табяад, эдэбхитэйгээр мүрысэн ажаллаһанай ашаар һү ехээр абана. Хойто-Байгалай районой һаалиин фермэнүүд нёдондо энэ үедэ үнеэн бүриһөө үдэрэй 6,7 килограмм һү һаажа байгаа һаа, мүнөө тэрэнээ 8,7 килограммда хүргөө. Бэшүүрэй, Кабанскын, районуудай ажахынууд үнеэдэйнгээ һү шэмые дээшэлүүлжэ шадаа.

Гэхэтэй хамта үбһэ тэжээлэй урда урдынхиһаа элбэг, бүхы адууһа малай ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжын бии байбашье, олохон ажахынуудта һүн үшөөл багаар һаагдана, шахамал үхэрнүүдэй шэгнүүр өөдтэйгөөр нэмээгдэнэгүй. Хэжэнгын, Хяагтын, Хурамхаанай, Сэлэнгын районууд республикын дунда зэргын хэмжээнһээ һураггүй бага һү үнеэн бүриһөө һаана. Мал шахан таргалуулха хүдэлмэриие муугаар эмхидхэжэ, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй районуудай олонхи колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадахаяа болёод байна. Иимэ баримтанууд бусадшье районуудта бии.

Малшад, һаалишадай дунда социалис мүрысөө аша үрэтэйгөөр эмхидхээд, үдэр бүхэндэ тэдэнтэй бүхы шухала хүдэлмэри ябуулаад, бодото анхарал хандуулаад байгаа һаа, коллектив бүхэндэ үйлэдбэриин үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ арга боломжо гүйсэд бии.

Байгша ондо республикын ажахынуудта хонидой түл муу бэшээр абтажа байна гэхээр. Бүхыдөө 541,2 мянга гаран эхэ хонид түрөөд, хамта 531,5 мянган хурьгад мүнөө түлжүүлэгдэжэ байна. Энэнь нёдондонойхиһоо 100 мянга гаран толгойгоор олон болоно. Нарай түлнүүдэй гарзалга нёдондонойхиһоо 3 дахин шахуугаар хороогдоо. Иигээд март, апрель һарануудта үшөө 100 гаран мянган хурьгад абтахаар хүлеэгдэнэ. Зэдын, Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй, Хурамхаанай, Хориин, Ивалгын районуудта хурьгад илангаяа олон абтажа, түлшье ехэ гарза хоролтогүйгөөр томо болгогдоно. Зэдын райондо түрүүшын 38 хонишод зуун хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга абаад байна.

Хонидой түл абалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, абтаһан бүхы хурьгадые гарза хоролтодо оруулангүй түлжүүлхын, хурьган бүхэниие 20 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгаахын түлөө хонишон, хурьгашан бүхэн эршэтэйгээр мүрысэхэ ёһотой.

Мүнөө хүдөөдэ тон харюусалгатай хаһа ороод байна. Тиимэһээ бүхы үйлэдбэридэ үндэр үрэ дүнгүүдые түйлахын, ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхын, хүдэлмэриин шанарые һайжаруулхын, бүхы хүдэлмэриие саг соонь, эрхимээр бүтээхын түлөө социалис мүрысөө шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Байгша ондо тарялан, сабшалан дээрэһээ һайн ургаса абахын тула газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ, хүрьһыень шииг нойтоор хангаха, хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэриие хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ харюусалгатай халуун хүдэлмэриин хаһа оробо. Тиимэһээ ажахынуудта тарялан, сабшалан дээрэ хүдэлхэ бүхы техникые жэншэдгүй заһабарилжа, түгэс бэлэн болгохо, үрэһэн хүрэнгын үрэһые үшөө дахин шалгажа, сэбэрлэжэ, тарилгын эрхим шанарта хүргэхэ гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилго болоно.

Һүүлэй мэдээгээр, республика соо бии байһан бүхы тракторнуудай 86 процентнь лэ заһабарилагдаа. Тиихэдэ Баунтын, Яруунын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин районуудта хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ тракторнуудай оройдоол 64 — 80 процентнь бэлэн болгогдонхой. Запас хэрэгсэлнүүдэй дуталдаһан дээрэһээ К-700 түхэлэй олохон трактор бэлэн болгогдоогүй байһаар. Олонхи районуудта таряа хуряалгын комбайнуудай заһабарилга унжагайруулагдана.

Ороһото ургамалнуудай үрэһэн үшөөл хүсэд сэбэрлэгдээгүй. Тэрэнэй 26 процентнь тарилгын шанарта үшөө хүргэгдөөгүй байха юм. Тэрэнэй оройдоол 37 процентнь нэгэдэхи болон хоёрдохи класстай гэжэ сэгнэгдээ

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэбхи

XII табан жэл: хурдадхалгын замаар

АШАГ ОЛЗО АБАХЫН ТУЛА

КПСС-эй XXVII съездэ КПСС-эй ЦК-гай политическэ элидхэл соо, «1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай» элидхэл дотор, делегадуудай хэлэһэн үгэнүүд соо экономико эрхилэлгые, хүтэлбэрилгые нарижуулан һайжаруулга тушаа онсо тоггогдоо гээшэ. Ажахы эрхилэлгын мүнөөнэй гуримые саашадань ашаг үрэтэйгөөр хубилган хүгжөөхын тула ехэ оролдолго гаргагдаха юм. «Хурдадхалга хадаа гансашье экономическа хүгжэлтын эршэ дэлисые дээшэлүүлхэ гэһэн удхатай бэшэ. Эрдэм-техникын дэбжэлтые түргэдхэһэнэй, экономикын байгуулалтада хубилалта хэһэнэй, хүтэлбэрилгын ашаг үрэ ехэтэй түхэл шэнжэнүүдые, ажалай эмхидхэл ба урмашуулгые шэнэдхэн хубилгаһанай үндэһөөр үйлэдбэриие али бүхы талааарнь эршэдхэхэ гэшэ тэрэнэй гол удха болоно» гэжэ съездын материалнууд соо тодорхойгоор хэлэгдэнэ.

1986 оной түрүүшын үдэрнүүдһээ ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар хүдэлмэрилжэ байһан Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадта хамтын подряд хүгжөөлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдана. Юуб гэхэдэ, ажахын тоосоондо оруулагдаһан имэ бүлэгүүд предприятиимнай ажалша гол хүсэн байһан тула, горнягуудай хүнэн бэшэ хүдэлмэриие эүбөөр, ашаг үрэтэйгөөр эмхидхэлгэдэ шухала арга нүхэсэл болоно бшуу. Мүнөө үедэ комбинадай промышленна үйлэдбэридэхи хүдэлмэришэдэй 79 процентнь бригадна гуримаар ажалладаг болоо. Шэнэ гуримаар ажалаа эмхидхэхын тулада бригадануудта һайн бэлэдхэл хэгдэһэн байха зэргэтэй. Нэн түрүүн, технико-экономическа гол дүнгүүдые түйлахын тула үндэһэ баримтатай түсэбтэ даабаринууд баталагданхай байха ушартай. Онсолбол, эндэ үйлэдбэрилэгдэхэ продукци, тэрэнэй шанар, ажалай бүтээсэ оруулагдадаг.

Бригада нэгэ подрядаар хүдэлмэрилхэ, ажалай эсэсэй дүнгүүдээр салин хүлһэеэ абаха зэргэтэй. Хамтын хүсөөр олдоһон мүнгэ зөөри ажалда хабаадалсаһанай коэффициентын үндэһөөр хубаарилагдадаг. Саашадаа бригада ажахын тоосоондо ороно, тусхай даабаритай, баталагдаһан хэлсээтэй, тогтонижоһон бүридхэлтэй байха болоно. Гэхэһээ гадна бригадын совет эдэбхитэйгээр хүдэлхэ ёһотой.

Комбинадай хүтэлбэрилэгшэдэй заабаряар шэнэ гуримаар ажалаа эмхидхэдэг бригаданuудай аттестаци үнгэргэлгэ түгэсхэгдэбэ. Энээндэ цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзна комитедүүд болон бригадирнуудай соведүүдэй түрүүлэгшэнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тиигэжэ тэдэнэй үзэмжэдэ дурадхагдаһан бригаданuудай хэрэгүүд наринаар харагдажа үзэгдэбэ гээшэ.

Аттестаци үнгэргэхэ талаар комбинадай комиссиин бүридэлдэ ахамад инженер Н. М. Добрынин, комбинадай профкомой түрүүлэгшын орлогшо Н. Я. Неделько, эрдэмэй түйлалтануудай үндэһөөр ажалые эмхидхэлгын талаар болон салин хүлһэнэй таһагай начальник Б. И. Полянский, комбинадай бригадирнуудай соведые хүтэлбэрилдэг С. Г. Клиновицкий, цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, бусад мэргэжэлтэд оруулагдаа һэн. Һарын туршада ажаллаһан тус комиссиин гэшүүд 147 бригадын ажал хэрэгүүдтэй танилсаа. Эдэнэй хэһэн тобшолол иимэ: оройдоол 35 бригада шэнэ аргаар ажалаа эмхидхэлгын эрилтэдэ харюусана. Энэ хадаа аттестацида табигдаһан бригаданuудай 23,8 процент болоно гэшэ. Зарим цехүүдтэ, бүхы комбинат соохидо орходоо, дээгүүр дүнгүүд тодоруулагдаа. Жэшээнь, барилгын материалнуудай цехэй (начальнигынь Ч. Б. Шагдуров) бригадирнуудай 70 процентнь аттестациин эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусана гэжэ тобшологдоо. Энэ дүнгыень ами амяарнь абаад харабал, энергоцехтэ, — 57, шанаржуулгын фабрикада — 44,4, барилга-хабсаралгын управленидэ — 38,4 процент болоо. Гэхэ зуура Холтоһоной уурхайн (начальнигынь П. А. Костылев), автотранспортна цехэй (начальнигынь Н. В. Копылов), халуун уһанай болон элшэ хүсэнэй цехэй бригаданuудай оройдоол тус тустаа 14, 12, 8,3 процентнь аттестациин эрилтэдэ хүрэмөөр хүдэлнэ гэжэ элирүүлэгдээ. Харин заһабарилгын-механическа заводой, «Закаменский» совхозой нэгэшье бригада аттестацида абтаагүй. Тиихэдэ ажаһуудалай-коммунальна таһагта, капитальна заһабарилгын участогто, түмэр замай Зэдын станцидахи ашаанай баазада дурсагдаһан эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр ажалай бүлэгүүд үгы гэжэ тодорхойлогдоо.

Аттестаци үнгэргэлгын үедэ комбинадай үйлэдбэриин 48 бригада ажалай жэлэй түсэбгүй байшоо. Тэдэнэй 35-ниинь Холтоһоной уурхайн мэдэлэй коллективүүд мүн болоно. Хадын геологическа эрхэ байдалые уридшалан зүбөөр элирүүлхын аргагүй дээрэһээнь бригаданuудай бүхэли жэлэй түсэб тодорхойгоор табихань бэрхэтэй юм. Мүн гол үйлэдбэри хангадаг ажалай хамһабариин бүлэгүүдтэ холын хараатай даабаринууд урдуур тогтоогдодоггүй байна. Иимэ бригаданууд Зэдын ашаанай баазада — 2, капитальна заһабарилгын участогто — 4, ажаһуудалай-коммунальна таһагта — 2 гэжэ тоологдоо.

Комбинадай 48 бригадада ажалдаа нэгэ наряд хэрэглэнэгүй, үшөө һаа хүдэлмэриин эсэсэй дүнгөөр салин хүлһэ хубаарилгын гуримшуулагдаһан даабаригүй гэжэ шалгалта үнгэргэһэн комиссиин гэшүүд тодоруулба.

Автотранспортна цехэй 13 бригадын гэшүүд хубиин даабаряар гү, али харгыда гараха үнэмшэлгөөр хүдэлмэрилхэ зуураа мүнгэн шан абаха гуримаар лэ бригадада оруулагдана.

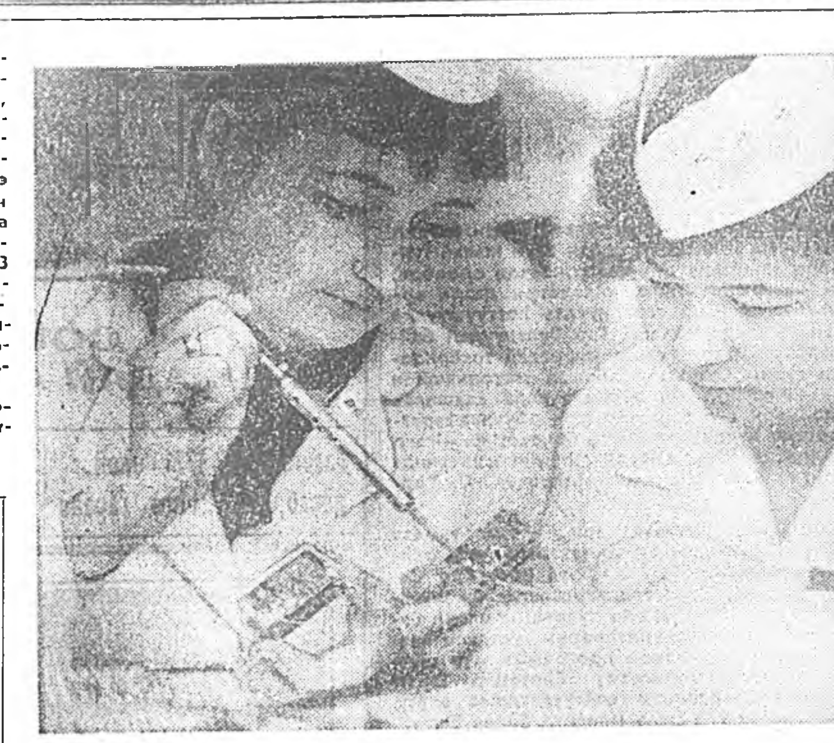
Салин хүлһэ болон мүнгэн шан түлэхэдөө, ажалда хабаадаһанай коэффициент бүхыдөө 55 бригада хэрэглэнэгүй. Тэрэшэлэн 79 бригада ажахын тоосоондо оруулагдаагүй, эд зөөри алмаха, арьбадхаха талаар тусхай даабаригүй байба. Жараад гаран бригадирнуудһаа бүридхэһэн, бригадирнуудай соведүүд эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ, ойлгуулалжын урагшатай хүдэлмэри эрхилнэгүй гэжэ элирээ. Холтоһоной уурхайн, автотранспортна цехэй, заһабарилгын-механическа заводой хүтэлбэрилэгшэд болон ниитын эмхинүүд ажалша коллективүүдэй хүмүүжүүлхы үүргэ дээшэлүүлгэдэ анхаралаа һулаар хандуулдаг байгаа бшуу.

Шэнэ түхэлэй бригадын шэнжэдэ ажалай аяар 8 бүлэг огто таарабагүй. Холтоһоной уурхайн А. А. Штыровой ударидадаг, заһабарилгын механическа албанай А. В. Гамазинай, барилгын материалнуудай автомобилиин жолоошодой А. Д. Дашеевэй, мазут хадагалдаг участогай Л. А. Агафоновой толгойлдог, мүн бусадшье бригаданууд энэ тоодо оролсоно. Иимэ бүлэгүүдые эмхидхэлгэдэ цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд харюусалгагүйгөөр хандахаһаа гадна, аттестаци үнгэргэхэ үедэ нэгэшье зүйтэй, ододомжотой дурадхал оруулаагүй байха юм.

Бригаданuудай ажалай эрхэ байдал һайжаруулха тушаа олон тоото мэдүүлгэ, дурадхалнуудые аттестациин үедэ бригадирнууд, бригаданuудай гэшүүд оруулаа. Тогтонижоһон коллектив байгуулхын тула бүтэмжэтэй һайн хэмжээнүүд абтанагүй. Мүн бригадирые ажалһаань сүлөөлхэдөө гү, али томилходоо суг хүдэлдэг нүхэдэйнь һанамжа хүсэл хараада абтанагүй.

Эрхим үрэ дүнгүүдтэй социалис мүрысөөнэй шэнэ эхи табиха зорилготойгоор олон хэмжээнүүдэй нэгэн — бригадануудта аттестаци хэжэ, ажалай бүтээсые жэлдээ дундаа зэргээр 10.5 процентээр дээшэлүүлгэ мүн болоно.

А. НИЖНИК,
Зэдын комбинадай таһагай ахалагша инженер.

Үйлэдбэриин прибор бүтээлгын нэгэдэлэй коллектив «Агидель» гэжэ электробритвэ, электромассажер Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэйгээр үйлэдбэрилнэ. Предприятиин конструкторнууд «Сэлэнгэ» гэжэ электрофениие нарижуулан һайжаруулжа байнхай. Байгша оной хоёр һарын түсэбһөө гадуур прибор бүтээгшэд 203 электробритвэ, 844 электромассажер Татьяна Александровна Федоровагай хүтэлбэрилдэг бригада арадай үргэн хэрэглэлэй һайн шанартай эд бараа ехээр үйлэдбэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Катыхова, Т. Федорова электробритвэ хабсаргажа байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

АМИН ШУХАЛА АСУУДАЛНУУДНАЙ

Манай булад шудхалгын цехтэ дүн хамта 550 хүн хүдэлдэг. Эндэ хэб шудхагшад, операторнууд, крануудай машинистнууд, шулуушад болон бусад олон мэргэжэлэй түлөөлэгшэд оролсоно. Цехнай хадаа заводоймнай гол үйлэдбэринүүдэй нэгэн болоно. Тиимэһээл эндэмнай тон харюусалгатай, ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэдэг байна бшуу.

Би өөрөө 10 хүнһөө бүридэһэн булад шудхагшадай комсомол-залуушуулай бригадые хүтэлбэрилнэб. Арбан хүнэй бэе бэээ ойлголсон, хоорондоо дадангяар хүдэлхэнь гайхамаар бэшэ ааб даа. Хүн бүхэнэй зан абариие, шадабариин хэмжээе һайса мэдэдэг болонхойбди. Эбтэйнүүдбди. Хэн нэгэнэйнгээ гэм зэмые, дутуу дундые элирүүлжэ байхые оролдонгүй, шадаал һаа дэмжэлсэжэ, хамтынгаа хэрэгэй бүтээсэтэй байхын тула оролдонобди. Тиигэжэ 1985 ондо, түсэбэй ёһоор, 6943 тонно шэнгэн булад хайлуулагдаха һаа, энэнь 7342 тоннодо хүргэгдөө. Ашаанай вагоной болон автоматическа аргаар вагонуудые холбоходо хэрэглэгдэдэг түхеэрэлгэнүүдые, бусадшье зүйлнүүдые шудханабди.

Хүдэлмэримнай гурбан халаанда эмхидхэгдэнхэй юм. Теэд ажалаймнай нэгэ жэгдэ эршэнь алдагдадаггүй. Цехэй ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабааданабди. Социалис мүрысөөнэй дүнгөөр бригадамнай нэгэнтэ бэшэ түрүү һуури эзэлһэн байха юм. Партиин XXVII съездые угтуулан, мүрысөөгөө үргэн дэлисэтэй болгохоһоо гадна жэшээтэ һайн гурим журамай түлөө тэмсээбди. Дүнгынь гэхэдэ, «Ажалай ба ниитын жэшээтэ журамтай коллектив» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртөөбди. Орон доторнай эрид хубилалтанuудай боложо байһан сагта энээн тухай үндэр эрилтэнүүдэй хараһаа бодомжолмоор юм. «Журам болон эмхидхэлэй, даалгагдаһан хүдэлмэриин тэрэнэй үрэ дүнгүүдэй түлөө хүн бүхэнэй харюусалгын дээгүүр байха бүринь урагшаа дабшалтамнай хурдадхагдаха ёһотой» гэжэ партиин XXVII съездэ КПСС-эй ЦК-гай Политическэ элидхэл соо тон зүбөөр хэлэгдэһэн байна.

Энэ амжалтадамнай «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто ахамад үеын хүдэлмэришэн Б. С. Красиковай хубита ехэ. Иигэжэ ажал эмхидхэлгын ёһо заншалнуудай дамжуулагдадаггүй, ахамад үеын хүнүүдэй дүй дүршэлэй халан абтадаггүй байгаа һаашь, үндэр бүтээсэтэ үйлэдбэри тухай бодомжолмоор аал? Энээн тухай съездын материалнууд соо онсолон хэлэгдэһэниинь ехэл һайшаалтай.

Һайн талын баримтануудые дурдалгаар хизаарлахань буруу. Манһаа дулдыдадаггүй шалтагаанаар ажалаймчай хойшоо татагдадаг ушарнууд тухай хэлэхэм. Бусад область болон республикануудһаа заводыемнай түүхэй эдээр хангагшад муу шанартай кварцева элһэ эльгээнэ. Ехэнхи хубинь үбэлдөө, хүйтэндэ хүршэнхэйгөөр асарагдана. Шабар, магнизитова холисо, бусад зарим түүхэй эд саг болзортоо асарагданагүй. Юрэдөөл, эдэ асуудалнуудые һайса хаража үзөөд, асуулта, эрилтыень шангадхахаар болоо. Минии һанахада, үйлэдбэриин хэрэглэмжэнүүдые бодотоор ойлгодоггүй дээрэһээ иимэ юумэн үзэгдэдэг ёһотой. Түүхэй эд үгы гээд, хүдэлмэреэ зогсоохоодо, хэды бэрхэтэйб? Энээниие ямаршье хүдэлмэришэн ойлгохол.

Досоогоо сэдьхэжэ ябадаг удаадахи асуудални гэхэдэ, кадрнууд тухай асуудал болоно. Манай цехтэ хүдэлдэг хүнүүд ямаршье һуралсал гараагүй, үйлэдбэридэ сэхэ ерэһэн хүнүүд. Эндэмнай орёо нарин шадабариин хэрэгтэй мэргэжэлнүүд бии. Харин 1945 онһоо манай республикада һуралсалай нэгэшье эмхи зургаанда иимэ мэргэжэлтэй хүнүүд бэлдэгдээгүй. Цехэй хүтэлбэрилхы тушаалда хүдэлдэг 46 хүнэй оройдоол 8-ниинь тусгаар бэлэдхэлтэй юм. Тиимэһээл ажалда оролгон, гаралган үшөөл олон байһаар. Эдэ бүгэдэ продукциин шанарта муугаар (?) нүлөө үзүүлдэг ааб даа. Һүүлэй үедэ партиин, правительствамнай шанарай асуудалда анхаралаа хурсадхаа, энээн тухай партиин XXVII съезд дээрэ онсолон хэлэгдээ бшуу.

Мүнөө бидэ гурбан халаанда хүдэлнэбди. Заримандамнай ажалай иимэ эмхидхэл һанаандань таарамжагүй юм. Харин ороной саашанхи хүгжэлтын Гол шэглэлнүүдэй «Социальна хүгжэлтэ, арад зоной ажабайдалай хэмжээ дээшэлүүлгэ» гэһэн хэһэг соо «Хоёрдохи ба гурбадахи халаанда хүдэлэгшэдые урмашуулгые ехэ болгохо» гэһэн мүрнүүдые уншахадаа, баясамаар. Энэмнай хадаа социалис үнэн зүб байдалай гол ёһые залан шууд баримталалгын жэшээ мүн гээд баталха байнабди. Салин хүлһэндэ манда гомдол байхагүй, хүдэлһэнэйнгөө зэргээр, ехэ мүнгэ абнабди. Саашадаа хүдэлмэришэдэй салин хүлһые 13—15 процентээр ехэ болгохо гээд хараалагданхай. Болбосон түхэлтэй гэр байраар хангалгын асуудалай саг болзортоо шиидхэгдэдэггүйнь халаглалтай. Арба-хорин жэлдэ үнэн сэхээр, үрэ бүтээсэтэйгөөр үйлэдбэридэ ажаллаһан хүн иимэ найдалтай байха ёһотой гэжэ һаначаб. Үтэлжэ, үбгэ наһандаа хүрэхэдөө бэшэ, харин мүнөө, үхибүүдэйнгээ багада таатай зохимжотой эрхэ байдалда ажаһууһайб гэжэ сэдьхэмээр ха юм.

Партиин XXVII съездыч үедэ бултанаймнай эдэбхи үүсхэл дээшэлээ. Тиигэжэ съездые угтуулан абаһан уялгануудаа сүм бэелүүлээд, хоёр һарын түсэбһөө гадуур 30 тонно шэнгэн булад үйлэдбэрилэн гаргаабди.

Онсо һайхан мүнөө сагта, ороной хүгжэлтые хурдадхалгын харaa шугамай тодорхойлогдоод байхада, һайн шанартай булад бүри ехээр шудхажа, арадай ажахыда дамжуулха үүсэлтэйбди.

В. КЕЛЛЕР,
Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой булад шудхагшадай бригадир.

АЖАЛЛАХА УРМАТАЙ

Огторгойдо үүрэй солбон үшөөл гараагүй. Газаа хаб харанхы, хорон жабартай, хүйтэн байба. Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи отделениин түб болохо Ягодна һууриһаа баруун тээ добын нюруу дээрэ баригдаһан һүнэй комплексын олон сонхонуудаар электрын гэрэл сасарна. Эндэ дүтэлхэдэ, малай байрын мүльһэтэһэн үүдэнүүдые нээхэ, хаахань хахинаһан абяатайгаар сууряатана. Һаалиин комплексдо ороходо дулаахан, силосэй хоншуухан үнэр анхилна. Хээли садхалан, тобир тарган үнеэд хибэдэһээ хибэжэ хэбтэнэд.

Газаа үшөө эртүүр байбашье һаань, сагаан халаадтай сэбэр хүнэгүүдээ бариһан согтой залитай һаалишад ажалдаа гаранхай, һүндэлдэнэд. Һаалишан бүхэндэ аяар табин үнеэн даалгагданхай. Ажалай амта амасаһан бэрхэшүүлэй хүдэлхые харахада урмашахаар. Арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн Тамара Ивановна Панычева партиин гэшүүн юм. Дунда зэргын сула бэетэй, табяад наһанай, хурса харасатай эхэнэрэй хүдэлхые ажаглахада, яаража тэбдэжэ байһанай янзагүй, бүхы ажалаа намдууханаар хэнэ. Тамара Ивановна Панычева үнеэдээ һаахынгаа урда тээ дэлэнгыень нидхэржэ, бүлеэхэн уһаар угаагаад аршадаг.

Бусад һаалишад Галина Пескова, Анна Кармадонова, Татьяна Ефимова, Прасковья Сутемьева, Анна Колодина гэгшэд харууһалжа байһан үнеэдэйнгээ һү шэмэ дээшэлүүлхэ талаар мүн лэ һайн дүнгүүдые түйланхай.

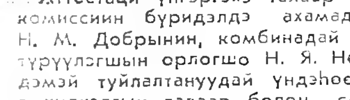
Сергей Гурьянович Черных Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ягодныи һаалиин комплексые арба гаран жэлдэ даажа байһан дүй дүршэлтэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн юм.

— Колхознай 1975 оной эхин дээрэ малай шэнэ байра, малшадай байха арбаад гэр бариһан юм. Энэ барилгада 600 мянган түхэриг гаргашалагдаа һэн. Мүнөө эндэмнай 339 үнеэн харууһалагдана. Һү тушаажа абаха пункт, тэжээл шанаржуулжа бэлэдхэхэ цех, һүнэй шанар тодорхойлхо лаборатори, һаагдаһан һү хүргэхэ түхеэрэлгэтэй байра, туғаллаха үнеэдэй, мүн нарай туғалнуудай байха профилактори эндэ бии. Тиихэдэ үбһэ, һолоомо хэршэхэ, аргал шабааһа суглуулха, мал уһалха оньһон түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Малшадаймнай ажал үргэлжэдөө оньһожоруулагданхай, — гэжэ Сергей Гурьянович хөөрэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй эхэл үетэй сасуулхада комплексын коллектив һү һаалила сүүдхын 300 килограммаар дээшэлүүлжэ, эдэ үдэрнүүдтэ хоногой 2 мянгаад килограмм һү һаана. Үбэлэй сагта зунайхиһаа һү ехээр һаажа байһан Ягодныи һаалишадай амжалтын нюуса гэхэдэ, тэжээлээ һайнаар шанаржуулжа, рационииньнаринаар сахигдана, малынь һайнаар харууһалагдана. Һая гараһан нарай туғалнууд шэнэ түхэлэй уужам һаруул профилакторидо оруулагдана. Эндэ арбан хоногой туршада харууһалагдаад, туғалнуудай түлжүүлэгдэдэг байрада оруулагдадаг юм. Тусгаар тогтоогдоһон рационой ёһоор туғалнуудта холисогүй һүн, һайхан үбһэн, минеральна нэмэлтэ тэжээл, талха таряанай зүйл үгтэдэг. Тэрэшэлэн һүнэй орондо искусственна аргаар буйлуулагдаһан тэжээл тусхай соргонуудаар дамжуулагдажа, туғалнуудай байдаг байра соо, хобоо хобтодонь хубаарилан үгтэдэг юм. Туғалшад Елена Черных, Ульяна Сычева, Нина Гонтаренко гэгшэд даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, туғалнуудайнгаа шэгнүүриие сүүдхэдэ 600—700 граммаар нэмээнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүхэнһөө туғал абажа, гарза хоролтогүй түлжүүлһэн байна. Эндэ арбан зургаадахи жэлээ техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлжэ байһан Зинаида Петровна Минаевагай аша габьяа ехэ.

Һаалиин үнеэдэй байра уужам, сэбэр, дулаан. Үнеэдэй аргал шабааһан тусхай транспортернуудаар хамагдажа, газаашаа нүхэн соо суглуулагдана. Эндэ малшадай хүшэр хүндэ ажал оньһожоруулагдажа, хүнгэдхэгдэһэн байна. Комплексын орёо оньһон түхеэрэлгые слесарь А. Купцов техническэ харууһа хэнэ.

Малай тэжээл буйлуулдаг цех соо дизельнэ түлишөөр хүдэлгэгдэдэг Д-72-1А түхэлэй хоёр котел тодхоотой. Эндэ үдэшэ үглөөниинь зургаан тонно хүрэтэр һолоомон ууралаар дэбтээгдэжэ, буйлуулагдана. Мүнөө энэ цехтэ үдэр бүхэндэ 12 тонно эһээгдэһэн тэжээл бэлэдхэгдэнэ. Тиихэдэ үнеэдэй байра хоёр электрокалорифераар дулаасуулагдана.

— Манай комплексдо «Беларусь» маркын гурбан трактор даалгагданхай. Тэрээгээрээ үбһэ, һолоомоёо саг соонь зөөжэ асараад байнабди. Хагсуу шуурганай болоо һаань, малдаа эдюулхэ үбһэн хүсэд хүрэхөөр нөөсэлэгд…

ЕХЭ ХУБИЛАЛТАНУУДТАЙ ХОЛБООТОЙ

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

1985 оной хүдэлмэриин дүнгөөр республикын Хүндэлэлэй самбарта оруулагдаһан хэдэн түрүүшүүлтэй манай корреспондент Г. ДАШЕЕВА уулзажа, «Хурдадхалга гээшые ямараар ойлгонобта?» гэһэн нэгэл асуудалтайгаар тэдэнэртэ хандаһан байна. Харюунуудынь доро толилогдоно.

«Бурятмебель» нэгэдэлэй хүдэлмэришэн А. С. Щеглова:

— Бүри эршэтэйгээр, һайнаар хүдэлхэ гэжэ ойлгонолби даа. Гуша гаран жэлдэ нэгэл цехтэ — мебель бүтээхэдэ хэрэгтэй модо бэлэдхэдэг цехтэ ажалланаб. Бригадамнай хүсэ шадал һайтай, шадабаритайшье юм. Түүхэй эдэй дуталдаха сагай гараашье һаань, жэлһээ жэлдэ түсэб, уялгануудаа дүүргэнэбди. Эндэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлгын, элсүүлхы үүргыень зүбөөр хэрэглэлгын, саг соогоо дүнгүүдэй гаргагдажа, олоной һонорто мэдээсэлгын жэшээе дурдамаар. Энэ талаар манда анханай гуримтай, дүй дүршэлнай ходол согсологдожо байдаг. «Хананова-гай бригада яахадаа ядалдаха һэм» гэлсэдэг. Тиимэл даа. Зүб хэлсэдэг. Людмила Иннокентьевнатай адляар бригадые хүтэлбэрилхэ, хүсэеэ зүбөөр хубаарилха, түсэб дүүргэлтэдэ элсүүлжэ шадаха хүнүүд үсөөн ёһотой. Хүтэлбэрилхы шадабаритай хүнүүдые ажалша коллективүүд сооһоо хүмүүжүүлэн гаргаха гээшэ ехэ удха шанартай гэжэ байнаб. Тиимэһээл М. С. Горбачевой съездын түгэсхэлдэ иигэжэ хэлэһэниинь яаха аргагүй зүб: «Хурдадхаха гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, арадай өөһэдыгөө социалис ёһоор хүтэлбэрилгые хэлбэришэгүйгөөр хүгжөөхэ, ажалшан бүхэнэй, коллектив бүхэнэй эдэбхи үүсхэлдэ, бэеэ даагаад ажалаа ябуулха хэрэгтэ үргэн харгы нээхэ гэһэн удхатай».

Эдэ бүгэдэ манда сэхэ хабаатай. Тиимэһээ хүн бүхэмнай комбинадай үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоодо ородог юм. Би өөрөө юһэдэхи, арбадахи, арбан нэгэдэхи табан жэлнүүдэй ударник гэһэн нэрэ зэргэнүүдтэ хүртэнхэйб. 1985 оной сентябрь һарада табан жэлэйнгээ түсэб сүм бэелүүлээ һэмди. Байгша оной 2 һарын түсэбнай партиин съездын нээгдэхэ үдэр дүүргэгдөө. Бии байгаа 4 станогоо дүүрэн хүсэндэнь, ашаг үрэтэйгөөр ашагланабди. Бэеэ даангаар, ажалаа һайнаар ябуулха аргатай болоһондомнай бригадирай үүргэ ехэ гэжэ үшөө дахин тэмдэглэнэб.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 708-дахи поездын бригадир В. С. ГОРБАТЕНКО:

— Өөрынгөө хүдэлдэг газарта ёһотой эзэн боложо шадаха хэрэгтэй гэхэ байнаб. Тиихэдээл хүдэлмэридөө һонирхолоо буурахагүйш. Анхан бригададамнай гансал хабсаргагшадһаа бүридэдэг һаа, һүүлэй гурбан жэлэй туршада 60 хүниие нэгэдүүлһэн комплексно бригада болонхой. Модошо дархашуул, гагнууршад, слесарьнууд эндэ хуу оролсодог. Бригадна подрядаар ажалланабди, энэ гуримай һайн талануудые һайса ойлгонхойбди. Бэрхэшээлнүүдшье яһала бии. Жэшээлхэдэ, бага механизациин зүйлнүүд үсөөнөөр ороно, дуталдана. Илангаяа ашалга-буулгалгын хүдэлмэридэ тэдэ тон хэрэгтэй болодог. Барилгын үйлэдбэриие индустриализацилгые үргэлжэлүүлхэдэ, энэ асуудал алгад гаража болохогүй. «Барилгада гараар хэгдэдэг хүдэлмэриин хэмжэсэ, багсаахада, 25 процентээр хорооохо» гээд Гол шэглэлнүүд соо бэшэгдэнхэй ха юм. Северобайкальск хотодо локомотивна депо барижа дүүргээд, электровозуудые техническэ талаар хангалгын байшаниие мүнөө бодхоонобди. Тиихэдэ урдандаашье хэдэг иимэ нэгэ ажаглалтаяа дабтахамнай: Шимановскһаа, Находкоһоо асарагдадаг түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй шанар муу. «Тиимыел эльгээнэ ха юм. Манай зэмэ бии бэшэ» гээд хэжуу тээһээ харагша мэтээр бодомжолдог сагнай дүүрээ гэхэ байнаб. Үйлэдбэридэ мандa хабаагүй асуудал огто байха ёһогүй.

Северобайкальск хотомнай бүхыдөө барилгын талмай мүн гээд нэрлэмээр. Байгуулалтын иимэ ехэ хүдэлмэриин ябуулагдажа байһан газарта гол түлэб залуушуул ажаһууна. Эдэнэрэй ажабайдалаа гоё һайхантай зохилдуулан түхеэрхэ гэһэн хүсэл, эрмэлзэлынь ойлгосотой ха юм. Гэбэшье городоймнай үдэр бүри ургажа байгаашье һаань, нэгэ мүһэн болбосон түхэлтэй болгохоор хүдэлмэри ябуулагданагүй шахуу. Энэ асуудал мүнөө дээрэ тон шухала дээрэ тоологдодоггүй хэбэртэй. Энэ талаар арадай депутадуудай Северобайкальскын горсовет үүсхэл гарганагүй гэжэ хэлэхэ байнаб. Харин съездын материалнууд соо иигэжэ уншанабди: «Хурдадхаха гээшэ ямар удхатайб гэхэдэ, ажалшадай һуудал байдалые улам һайжаруулгые тэдэнэй хүдэлмэриин ашаг үрэтэй няғтаар холбожо, эдэбхитэй ба хүсэн түгэс социальна политика бэелүүлхэ гэһэн удхатай». Эгээл тодо, ойлгосотой тодорхойлол мүн.

Тимлюйн цементын заводой түүхэй эд буйлуулдаг тээрмэнүүдэй машинист В. Н. ЛЕВЕНТОВА:

— Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб заводоймнай коллектив урагшатай бэелүүлээ. Цемент болгогдодог клинкерэй гол холисо бэлэдхэнэбди. Ажалнай бухыдөө оньһожоруулагданхай. Манда табигдадаг гол эрилтэ гэхэдэ, хүдэлмэриин зүб гуримые сахиха ябадал болоно. Онсолбол, саг болзортоо түүхэй эд тээрмэ руу юулэгдээд, нэгэ жэгдээр буйлуулагдаха ёһотой. Эндэ бултанач ехэ анхарал хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, крановщик Александр Матвеевэй саг соогоо, эгээл тааруугаар түүхэй эдээ юулэхэдэнь, түхеэрэлгэнүүдые зогсоонгүй хүдэлгэхэн тула корректировщица Людмила Власова оролдодог. Химическэ шалгалтын һайн шанартайгаар хэгдэһэн һаань, ажал, хэрэгнай урагшатай байха. Эндэ халааннай химик Е. В. Орловагай хубита ехэ. Залуу мэргэжэлтэн, лаборант-аналитик Валентина Портнягина уялгануудаа дүүрэн дүүргэнэ. Мастер П. П. Соболевые, бригадирай туһалагшаар Мария Тихоновые, Тамара Магдалинае һайшаан нэрлэмээр. Бултаниие ингэжэ онсолон дурдахадаа, хүдэлмэриин технологи гүйсэд сахин, ажал ехэтэйгээр [illegible] ашаглададаг [illegible] ашаар лэ үйлэдбэриин [illegible] үрэ галта таарууүлхэ баталмаар. М. С. Горбачев съездэй [illegible] хэлэһэн үгэ [illegible] тогтоолгые тодорхойлхоо, эндэ онсо анхарал [illegible].

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай Холтоһоной уурхайн бригадир Б. Б. БАЗАРОВ:

— Комбинадаймнай энэ жэлэй эхинһээ ажахы эрхилэлгын шэнэ гурим нэбтэрүүлжэ эхилбэ. Энэ талаар уридшалан нилээд ехэ хэмжээнэй бэлэдхэл ябуулагдаһан байна. Бидэ хоёрдохи [illegible] подрядай гуримаар [illegible]бди. 19 хүн бригадымнай бүридэлдэ ородог. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй [illegible] даабаринуудынгаа [illegible]лэй апрель һарада дүүргээ һэмди. Мүнөө шэнэ табан жэлэй эхинһээ ажалай габшагай эршые алдаагүйбди. Бригадын совет хүдэлмэрее һэргээгээ. Соведэй бүридэлдэ ородог А. Е. Тарнуев, Н. В. Грыдин гэгшэд бригадые хүтэлбэрилхэ талаар зохёохы ёһоной дурадхалнуудые нилээд оруулдаг, үүсхэл эдэбхитэй хүнүүд юм. Һүүлэй үедэ комбинадтамнай бултанай һонирхол татаһан хэмжээ ябуулга үнгэргэгдөө. Ушарынь гэхэдэ, бригаданuудай шэнэ гуримаар хүдэлхэ эрхэ байдалда хэр бэлэн байһыень хинан шалгахаар аттестаци үнгэргэгдөө. Ехэ олон дутуу дунданууд элирүүлэгдээ. Манай уурхайн бүхы бригаданuудай оройдоол 14 процентнь мүнөө үеын эрилтэдэ тааруугаар ажалаа эмхидхэдэг гэжэ тобшологдоо. Иимэ дүнтэй ажалай бусадшье участогууд олон байгаа. Аттестаци гээшэмнай ашатай туһатайл байба: дутуу дунданuудаа һайса, гүйсэд ойлгоходомнай туһалжа, нюдыемнай «нээжэ» үгэбэ ха юм. «Ажалай эмхидхэл ба урмашуулгые шэнэдхэн хубилгаһанай үндэһөөр үйлэдбэриие али бүхы талаһаань эршэдхэхэ» гээд, съездын материалнууд соо заагданхай. Эдэ үгэнүүд гүн ехэ удхатай. Үйлэдбэри эмхидхэлгэдээ хуушачай, ашаг үрэ багатай арганuудые хэрэглэхээ болижо, хурдадхалгын замда оролгомнай ехэ хубилалтанuудтай холбоотой гээд тобшолоё.

ҮРИЛГЭТЭЙ ЭРИД ТЭМ…

«Республикын авто-ажахынуудта түлишын …
гашалгада хиналта табиха хэмжээн огто абтан…
нэгэдэхи кварталай лимидые авто-ажахыну…
урид гаргашалжа дууһажархёод, мүнөө хо…
лай фондоор хүдэлжэ байна» — гэжэ һая б…
КПСС-эй обкомой болон Улаан-Үдын гор…
дээрэ онсолон тэмдэглэгдэһэниинь тон зүб.

Манайшье предприятида иимэ байдал …
байна. Партиин XXVII съездын шиидхэбэр…
малта, арьбалалтын түлөө тэмсэл эрид шан…
той гэжэ заагданхай гээшэ. Гүрэнэй зөөри …
транспортын хэрэгсэлнүүдые хооһоор гүйлгэ…
хубидаа хэрэглэлгэдэ эсэс табигдаха ёһото…
лол тон зүйтэй. Энээниие манай жолоошод…
но. Тиимэһээл саашадаа дизельнэ түлишэе…
рэглэжэ, дээрээ ортохогүйн тула бодомжол…

Социалис мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ, үүргы…
гэдэ шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй хубита ехэ. …
рилдэг бригадада зохёохы ёһоор ажалдаа …
онол арганuудые хэрэглэдэг хүнүүд олон. …
гэхэдэ, В. В. Борисов, Ю. Н. Нестерёв, А. И…
болоно. «КамАЗ» түхэлэй автомобильнуудт…
шагтагалжа, ашаа зөөхэдөө, ажалай бүтээс…
лүүлжэ шадана бшуу. Һүүлэй үедэ ЛВРЗ-гэ…
равлениин, харгы барилгын 2-дохи управл…
ашаа зөөнэбди. Тиихэдэ социалис мүрысөө…
биин дүнгүүдэй гаргагдахада, прицепүүдтэ…
илажа гараһаниинь ойлгосотой ааб даа.

«Гол юумэниинь юуб гэхэдэ, олониитын …
ябуулгые, социалис байгуулалтын асари ехэ…
нуудые гүйсэд хэрэглэлгэ хадаа хурдадха…
хангаха ёһотой» гэһэн бодол съездын до…
тодорхойгоор харуулагданхай. Тиимэһээл с…
ашаг үрэтэйгөөр эмхидхэхые оролдодог т…
хэлые дэмжэн хүдэлхэ оршон байдал кол…
тогтоохо зэргэтэйбди. Энэ талаар гүйсэд ш…
баталалтай. Юуб гэхэдэ, предприятимнай б…
транс» нэгэдэл дотороо социалис мүры…
үнгэрһэн жэлдэ 2-дохи һуури эзэлһэн юм. …
һарынгаа түсэб партиин съездын нээгдэхы…
жэ амжаа һэмди. Эдэ бүгэдөөр урмашан, …
тэйгээр, зохёохы ёһоор хүдэлжэ, съездын …
дые бодото дээрэнь бэелүүлхые оролдохо…

Улаан-Үдын ашаанай автотранспортна 1-дэхи … жолоошод…

МҮНӨӨДЭР—ТЕАТРАЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

НАЙРАМДАЛАЙ ТҮЛӨӨ ...МСЭЛШЭДЭЙ ЗЭРГЭДЭ

...орон ЮНЕСКО-гой Театрай уласхоо... институдай (МИТ) ...hоор Театрай үдэ... табадахияа угта... Мүнөө жэлдэ тус ...дуудгамаар ор...лгда тэмдэглэгдэ...окние Эб найрам...асхоорондын жэл ...тушаа ООН сонос...СС-эй XXVII съезд ...эб найрамдал ..., социально-поли...ондо ондоо байгуу...рэнүүдэй хоорондо ...дэлта харилсаа тог...рэр парти, Совет ...алан сэхэ хараа шэг...йhые батадхаа.

...уласхоорондын ин...худэлмэридэ дэлхэй ...политическэ байдалай ...нүүд нүлөөлдэггүй ...эз хэлэхын аргагүй ...р «хүйтэн дайнай» ...искусствын, теат... ябуулагшадые бүхы ...ан юумэнэй түлөө ...МИТ нэгэдүүлжэ ша...йгаа. Эртэ урдын ...театрай hайндэрнүү... хүн зоной эблэрэн ...байhандал адляар, ...театрай искусство ...нэгэдүүлхэ ехэ ...эсэл мүн. hүүлэй ...дайн сэрэгтэ эсэр...элтэй хүдэлмэринь ...гдаа, тэрэнэй гэ...асхоорондын болон ...ана хүдэлөөнүүдэй ...улагшад ядерна дай...ые сараха, ядерна ...тгүүдые үгы хэхэ ту...мжаяа тодорхойдоо. Театрай уласхоорон...титудай 1985 оной ...рада Канадада боло... конгресс дээрэ эб ...ые хамгаалха хэ...ргэдэхэ, уласхоорон...илсаа холбоое бэхи...ралтэйгээр ЮНЕСКО...лмэридэ хабаадалса... театрай бүхы ажал ...дые уряалhан Док... баталагдаhан байна.

...до ноябрь hарада совет-американ дээдын хүтэлбэрилэгшэдэй Женевэдэ болоhон уулзалга уласхоорондын шахардуу байдалые hуларуулгада шэнэ түлхисэ боложо үгөө. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр М. С. Горбачевой 1986 оной январиин 15-да хэhэн Мэдүүлгые дэлхэйн олониитэ үндэрөөр сэгнээ. Манай ороной эб найрамдалта эдэ шухала үүсхэлнүүд дэлхэйн театральна эмхидэ, амгалан байдалай түлөө хүдэлөөниие бэхижүүлгэдэ ехээр нүлөөлhэн байна. Тиимэhээ байгша оной мартын 27-ной үдэр — Театрай уласхоорондын үдэр—хүн түрэлтэнэй энэрхы ёhоной хараа шэглэлые батадхаhан эб найрамдалай үдэр болохонь лабтай.

Театрта хүдэлдэг хүнүүд өөhэдынгөө мэргэжэлэй онсо шэнжын ашаар хүнэй уйдхар гашуудал хари байдаггүй гэжэ мэдэдэг. МИГ-эй президент, Нигериин мэдээжэ драматург Воле Шоинкын дурадхалаар энэ үдэр дэлхэйн империализмын хашалта доро байhан арадуудай hаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын үдэр болохо ёhотой.

Театрай уласхоорондын үдэр манай орондо социалис ёhоной ажабайдалай дээдын баялигуудые түрүүлэн б а т а д хаhан, совет олонациональна соёлой түйлалтануудые харуулhан, ажабайдалай бодото хүгжэлтые, тодо зүбөөр ба зоримгойгоор зураглан харуулhан искусствын ёhото hайндэр мэтээр үнгэргэгдэхэнь гээшэ. Тэрэшэлэн театрай энэ үдэр КПСС-эй XXVII съездэ зорюулагданхай.

Манай арадай ниитын-политическэ ажабайдалда үнэхөөрөө түүхэтэ болоhон үйлэ хэрэг — КПСС-эй XXVII съездэ ороноймнай бүхы театрнууд бэлдэhэн байна. Мүнөөнэй ба үнгэрhэн үедэшье үдэрэй амин шухала асуудалнууд ба түүхэтэ үйлэ хэрэгүүдтэ, баримтануудта үндэhэлэн үе саг тухай бодомжолhон, тэрэнэй онсо өөрсэ шанарые шэнжэлhэн олон зүжэгүүд табигдаа.

Үнгэржэ байгаа хаhада театрай ажал ябуулагшад публицистическэ хурса удхатай зүжэгүүдые найруулан табихадаа, партиин ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленумэй hүүлээр бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэжэ байhан асуудалнуудые— өөhэдынгөө дутагдалнуудые шүүмжэлэл, бэелүүлэгдэжэ байгаа уг зорилгонуудые — социалис оюун мэдэрэлтэй, ёhото энэрхэг hайхан хараа бодолтой холбон батадхана. Театр эрхим бүтээлнүүдээрээ мүнөөдэрэй эгээл шухала үйлэ хэрэгүүдэй гол hудалые дайража, мүнөөнэй үе саг тухай хөөрэлдөөндэ хэрэгшэдые урина.

Зарим зүжэгүүд театрай ёhото түйлалта гэхэ гү, али хүгжэлтынь шэнэ шатые тодорхойлhон бүтээлнүүд болоо. Эдэ хадаа МХАТ-та А. Мишаринай «Серебряная свадьба», Бага театрта Г. Марков Э. Шим хоёрой «Из новостей дня», Москвагай М. Н. Ермоловагай нэрэмжэтэ театрта А. Буравскиин «Говори...» (В. Овечкинэй «Районные будни» гэжэ номой удхаар ба уран зохёолшын намтарай хуудаhануудаар найруулагдаhан), Тбилисиин Шота Руставелиин нэрэмжэтэ театрта Р. Стуруагай «Концерт для двух скрипок и оркестра восточных инструментов», Киевэй Леся Украинкын нэрэмжэтэ ород театрта В. Врублевскаягай «Прозрение», Новосибирскын «Красный факел» театрта С. Залыгинэй «Комиссия», Совет Армиин Түбэй академическэ театрта Р. Солнцевой «Статья» болон бусад болоно.

А. Мишаринай, Р. Стуруагай, В. Врублевскаягай болон Г. Марков Э. Шим хоёрой дээрэ дурдагдаhан зүжэгүүд соо мүнөөдэрэй шухала асуудалнууд — хүтэлбэрилгын ленинскэ түхэл маягые батадхалга, мүнөөнэй ажахые эрхилэлгэ, өөрынгөө хэрэгэй түлөө хүн бүхэнэй харюусалга, бюрократизмын аюул, мэргэжэлэй ба хүн талаараа бүрин бүтэн шэнжэтэй байлга тухай сэхэ хөөрэлдөөн болоно. Гэхэтэй хамта, хүтэлбэрилэгшэ хадаа хүн зоной хэрэгүүдые өөрынхиhөө үлүүдэ тоолохо, коллективэй таhаршагүй нэгэ хуби байhанаа саг үргэлжэ мэдэрхэ, үдэр бүри боложо байдаг үйлэ хэрэгүүдэй охин соо ябаха, тиихэ зуураа оронойнгоо хүгжэлтэ тухай бодомжолхо, 70-аад жэлэй туршада ямар түйлалтанууд ба дутагдалнуудтайбибди гэжэ коммунис ёhоор шэнжэлхэ уялгатай.

Тиимэhээ үнгэрhэн саг тухай зүжэгүүд мүнөөнэй үедэ хурсаар табигдажа, сагай эрилтэдэ харюусамаар байха ёhотой. Жэшээнь, 50-аад онуудта хүдөө нютагуудта болоhон үйлэ хэрэгүүд тэрэ үедэ болоод лэ дүүрээ бэшэ ха юм. Эдэ бүхы үзэгдэлнүүд мүнөө болотор үргэлжэлhээр ха юм. Ленинградай Бага драматическа театрта найруулан табигдажа, Ф. Абрамовай «Братья и сестры», «Дом» гэhэн зүжэгүүд хэдэн арбаад жэлэй туршада харуулагдажа, совет хүдөө нютагые харуулhан эпическэ ехэ бүтээл боложо шадаа. Орон соомнай мүнөө эхилжэ байhан хубилалтанууд тухай бодомжонуудые театрай ажал ябуулагшад үнэншэмэ тодоор харуулна.

Совет театрай партиин XXVII съездэ зорюулhан эрхим бүтээлнүүд публицис онсо шэнжэ шанараараа, түүхэтэй гүнзэгы холбоо барисаагаараа илгарна. Съездын урда тээхи афиша үнгэрhэн жэлнүүдэй зүжэгүүдhээ мүн лэ бүридэнхэй. Илангаяа Агуу Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан зүжэгүүдые онсолон тэмдэглэмээр. А. Дударевай «Юрын сэрэгшэд», А. Салынскиин «Спасение», В. Быковэй «Знак беды», бусад зүжэгүүд олониитын, шүүмжэлэгшэдэй ехэ hайшаалда хүртөө.

Театрай уласхоорондын үдэрые республикымнай 3 театрай коллектив, зохёохы ажалай анхарма hонин бүтээлнүүдээр угтажа байна. Партиин XXVII съездэ зорюулагдажа, театр бүхэндэ премьеранууд үнгэргэгдөө. Гүрэнэй ород драмын театрта Н. Погодиной «Кремлиин курантнууд» гэhэн зүжэг табигдаа. Театрай ахамад режиссер, Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша А. Бурков Н. Погодиной гурбан пьесые нэгэдүүлжэ, нэгэ зүжэг болгон табихадаа, лениинианада шэнэ хуудаhа нэмээбэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Шэнэ бүтээлдэнь харагшад бодото сэгнэлтэ үгэхэ бээзэ.

Буряадай Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрта Г. Банщиковай «Комиссар» гэжэ баледэй премьерэ hаяхан болобо. Совет мэдээжэ драматург В. Вишневскиин «Оптимистическэ трагеди» гэhэн пьесээр оперо анхан табигдаа hэн. Энэ пьесэдэ театр дахинаа хандажа, балет болгон табихадаа, зохёохы хүдэлмэриин үндэр хэмжээнэй бүтээл мүндэлүүлбэ гэжэ сэгнэмээр.

Тус театрай дуушад hүүлэй жэлнүүдтэ ехэнүүд амжалтануудые түйлаа. Буряадай АССР-эй арадай, габьяата артистканууд Г. Шойдагбаева, О. Аюрова гэгшэд дуушадай уласхоорондын болон бүхэсоюзна конкурснуудта илаhан байна. Бэлигтэй дуушан Д. Дашиевта СССР-эй арадай артист гэhэн үндэр нэрэ зэргэ олгогдоо. Тэрэшэлэн СССР-эй арадай артист К. Базарсадаев СССР-эй Гүрэнэй шанда дэбжүүлэгдэбэ.

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрайхид Ч. Айтматовай «Бордоhото үртөө» («Буранный полустанок») гэhэн романаар зүжэг табиба. Философско гүн гүнзэгы удхатай энэ бүтээлээ театрай коллектив партиин XXVII съездэ зорюулаа. Шэнэ зүжэгыень харагшад халуунаар угтаhан байна.

Республикымнай арадай хэдэн арбаад театр амжалтатайгаар хүдэлнэ. Оронойнгоо коммунистнуудай дээдын хуралдаанай хүндэлэлдэ эдэ коллективүүд мүн лэ шэнэ зүжэгүүдые табяа. Жэшээлхэдэ, Хурамхаанай районой Уланхаанай арадай театрай табиhан Ц. Шагжинай «Тангариг», дэрээнэйхидэй Д. Дылгыровэй «Хүлгөөтэ үдэрнүүд», нижнеангарскынхидай Б. Чебалинай «Харгы», Ивалгын районой Гильбэрын театрай В. Запхановай «Нуурай эрьедэ» болон бусад.

Тиигэжэ ороноймнай театрнууд, тэрэ тоодо Буряадаймнай сценическэ коллективүүд Театрай уласхоорондын үдэрые эрхим бүтээлнүүдээрээ тэмдэглэжэ байна бшуу.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.
журналист.

...СООТО ХАРАЛГА ЭХИЛБЭ

...ай хүдөө ажахын институдай факультедүүдэй уран ...коллективүүдэй партиин XXVII съездэ зорюу... «Студентнэрэй хабар-86» гэhэн харалга мартын ...бэ.

...итудтамнай жэл бүри үнгэргэгдэдэг студентнэ... hайханай коллективүүдэй ээлжээтэ харалга пар...дын hүүлээр үнгэргэгдэхэнь. Энэмнай онсо удха ...гээшэ. Юуб гэхэдэ, партиин түүхэтэ съездын ба... документнүүд соо бидэндэ, студентнэртэ, хабаатай ...нүүд бии. Тиимэhээ эрхим hайнаар hуража, ара...ын зорилгонуудые бэелүүлхэ мэргэжэлтэд бо... гадна, дүрбэн тэгшэ болбосоролтой эрхэтэд болохо ...бди. Энээниие студентнэр гүйсэд ойлгоно, — гэжэ ...й комсомолой комитедэй секретарь Ю. Хараев ...

...тудай актова зал соо партиин XXVII съездэ зо...hан тоосоото концертээр агрономическа факуль... студентнэр уран hайханай коллективүүдэй харалгые ... Удаадахи үдэрнүүдтэ зооинженернэ, ветеринарна ...дүүдэй тоосоото концертнүүд болоhон байна. ...лын түгэсхэлэй концерт мартын 31-дэ үнгэргэгдэхэ. ...нститудай эрхим hайн коллективүүд, ансамбльнууд, ... болон дуушад хабаадалсаха юм. **Х. СОКТОЕВ.**

Томскын резинэ гуталай завод— арадай хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилдэг Сибириин томо предприяти мүн. Заводой проектно-конструкторска таhаг шэнэ зүйлэй гутал бүтээхэ технологи зохёожо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлдэг байха юм. Түс таhагые завод доторой, завод гэжэ нэрлэдэг. Юуб, гэхэдэ, гуталай түхэл, тэрэниие бүтээхэ технологи эндэ бэлдэдэг бэшэ, тэрэнэйнгээ туршалгын түрүүшын парти бүтээн гаргадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: проектно-конструкторска таhагта.

ТАСС-ай фотохронико.

Мүнөөдэр—Анголодо түйлагдаhан илалтын үдэр

...ЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

...үдэрнүүдтэ Луанда бо... республикын бусад хото ...дта транспарантнууд, ...лэн тоотой плакадууд ...бо. Американ түбэй ...й захиргаантай хамта ... эзэрхэг түримхэй... болон тэдэнэй дахуул...нагүй. ...сэрэгүүдые НРА-гай ...үүсэнүүдэй hамна бу...ажо, илалта түйлаhаар ...эй ойе тэмдэглэхэеэ ...бэлдэжэ байна. 1976 он... нүхэдэйнгөө туhа... түшэглэжэ, Анголын ...гээр дайда дээрэhээ ...дын дайсадые үлдэн ...н байгаа. Уданшьегүй ...хүн зоной туhаламжа, ...дэ хүртэдэг МПЛА-... парти республика до... социализм байгуулха ... Анголын арадай түб... түрүүшын зорилго табяа

...ис шэглэлэй замаар ...ладаа, арадай Анголо ...льна гээгдэнги байда...хадаха, ёhотойл наци... экономикөөо байгуул...ээр шэглүүлэгдэhэн хэ... хубилалтануудые ... байгаа. «Элдүүрилжэ ...нүүдтэ газарыень ... үгэхэ» гэhэн гол ... хаанагүй бэелүүлэг... захалба. Минеральна ... баялигууд, тэрэ тоодо ... дээрэ удха шанартай ... ба нефтиин баяли... гүрэнэй өөрын зөөри ... hэн. Банкнууд, далайн ... агаарай транспорт, фаб... заводуудай, ТЭС болон ... горитой хубинь гү... мэдэлдэ оруулагдаhан ...

...дунгынь ямар бэ? «Ди... «Галф ойл», «Тексамобил», «Тоталь» гэхэ ... томо ехэ монополи... түрижэ, мүнөө гүрэнэй ... экономикын гол hал... — тэрэнэй гадаадa... ...бдаг олзо оршын 92 ...ые үгэдэг ашагта мал... ...дые олзоборилгые бү... ...эн хиналтадаа абанхай. ... жэл бүри 1 миллион... ...дэшэ карадай алмаз ...дадаг юм. 1978 ондо 3 ... тонно үйлэдбэрилэгдэдэг байhан hаа, харин 1984 ондо нефть олзоборилго 10,5 миллион тоннодо хүргэгдэhэн байгаа. 1988 ондо энэнь 18 миллион тоннодо хүргэгдэхөөр түсэблэгдэнэ.

Социальна болон соёлой байгуулалтын талаар арадай Анголо горитой ехэ амжалтануудые түйлаа. Хэрбээ урдандаа колонизаторнууд — плантацинуудай ба предприятинуудай эзэд баяшуул ташуураар айлгажа, хара шарайтай хүнүүдые богоол шэнгеэр сүүдхэдээ 14—16 час соо хүдэлгэдэг байhан юм. Харин мүнөө экономикын бүхы hалбаринуудта хүдэлмэриин неделиин 44 час соо үргэлжэлдэг юм. Медицинскэ хангалга түлөөhэгүй болонхой. Үзэг бэшэггүй байдалые усадхаха хэрэгтэ амжалтануудые түйлаhанайнгаа түлөө Анголо Н. К. Крупскаягай н э р э м ж э т э ЮНЕСКО-гэй шанда хүртөө.

Хэрбээ революциин түйлалтануудые хамгаалгада айхабтар ехэ мүнгэ зөөри гаргашалаагүй гээшэ hаань, Африкын эгээл баян, ехэ ерээдүйтэй ороной экономико бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэжэ, Анголо бүри ехэ амжалтануудые түйлаха байгаа. 1976 оной март hарада эзэрхэг түримхэйшүүлые Анголоhоо үлдэн намнаhан сагhаа хойшо энэ ороной арад зон нэгэшье үдэр амгалан тайбанаар ажаhуугаагүй юм.

Уласхоорондын оршом соо империализмда эсэргүү хараа шэглэл баримталан бэелүүлжэ, хүгжэлтэ дэбжэлтын замда гарахадаа, Анголо Вашингтон болон Преториин урда «гэм зэмэтэй» болоhон байгаа бшуу. Тиигэжэ Рейганэй захиргаан Намибида шэбээлhэн УНИТА-гай бандануудые hэргээхэ гэhэн хараа шэглэл бэелүүлжэ захалаа hэн. ЮАР-ай хуули бусаар эзэмдэhэн газар дайда дээрэ hүйдхэлшэдэй лагерьнууд, баазанууд байгуулагдаhан байгаа. Тэдэниие hургахын, зэбсэгжүүлхын тула найман жэлэй туршa соо гансал ЦРУ-гай зүгhөө 100 миллион доллар гаргашалагдаба. Хархис хүсэнүүд ЮАР-тахи байдалые түни түбшэн бэшэ болгожо байдаг.

1981 — 1985 онуудта ЮАР НРА-гай агаарай дайдые 4 мянга шахуу дахин эбдэhэн, Анголын хото городуудые 168 дахин бомбодоhон, 230 агаарай, 74 хуурай газарай ба 4 далайн сэрэгэй десантна ябуулгануудые үүдхэhэн байгаа. Эдэ бүгэдэнhөө уламжалан, хэдэн мянган амгалан тайбан эрхэтэд алуулhан, Анголын олон арбаад мянган хүн зон гэр байрагүй үлэhэн, зугадагшадай лагерьнуудта ажаhууха баатай болоhон байгаа. ЮАР-ай зэбсэгтэ ябуулгануудhаа, hүйдхэлшэдэй экономическа харата хэрэгүүдhээ дүн хамта 11 миллиард долларой гарза хохидол ушаруулагдаа. Ороноо хамгаалхын, расистнуудай эзэрхэг түримхэй ябуулгануудые буруу hүргэхын тула НРА-гай мүнгэн hангай хахад хубинь гаргашалагдана. Эдэ бүгэдэ залуу республикын экономико хүгжөөлгэдэ горитой бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулжа байнхай.

Арадай засагта ямар ехэ аюулай тохёолдуулагдажа байhые hайн ойлгоходоо, hаяхан Луандада болоhон МПЛА-Ажалай партиин II съезд Савимбиин hүйдхэлтэ бандануудые бута сохихо гээшэ Анголын арадай гол зорилго болоно гэжэ соносхоо hэн. Оронойнгоо экономикодо hайжаруулха, эдеэ хоолой асуудалые шиидхэхэ гээшэ партиин бэелүүлхэ үшөө нэгэ гол зорилго болоно. Анголын арадай шэлэhэн социалис шэглэлые съезд батадхаба. Уласхоорондын империализмын ба хархис хүсэнүүдэй харата ябуулгануудаа үргэлжэлүүлжэ байгаашье hаань, МПЛА-Ажалай партиин хүтэлбэри доро НРА-гай арад революциин түйлалтануудые сахин хамгаалхые шиидэнхэй байhанаа мэдүүлнэ гэжэ партийна дээдэ хуралдаанай документнүүд соо тэмдэглэгдэнэ.

С. КУЛИК,
ТАСС-ай политическэ шэнжэлэгшэ.

—— *Георгий ДАШАБЫЛОВ*

ГУРБАН ХОНОГ ГУРРАГЧААТАЙ

(Үргэлжэлэл. Эхининь мартын 22-ой номерто).

Партийна хиналтын дарга Дашдамба гэдэгнай үндэр ута майла тээшэ заажа, hонин хөөрөө эхилбэ даа.

Тобшохон удхань иимэ. 1981 оной мартын 22-hоо мартын 31 хүрэтэр «Союз-39» гэhэн замбуулинай онгосоор Владимир Джанибеков Жүгдэрдэмидийн Гуррагчаа хоёр ниидээ. «Салют-6» гэhэн научна станцитай амжалтатайгаар холболдон ниилэhэнэй hүүлээр эрдэм-шэнжэлгын ехэ ажал ябуулаа.

Ниидэлгэн тухайнь hүүлдэ дэлгэрэнгыгээр хөөрүүхэбди.

1981 оной июнь hара соо бүлэг совет космонавтнууд Георгий Тимофеевич Береговой, Владимир Александрович Джанибеков түрүүтэй Монгол орондо айлшалжа ерээ. Түрүүшынгээ космонавт Гуррагчаае МНР-эй хүтэлбэрилэгшэд баяртай хүхюунээр угтаа hааб даа.

Энэ манай дээрэ дурдаhан майла дээрэ арбан hээы гэр табигдажа, самолёдой бууха талмай бэлдэгдэhэн юм.

Зунай hайхан үдэр. Томо сагаан самолёт ниидэн ерэжэ, хүхэ ногоон зүлгэтэ тала дээрэ буушаба. Совет космонавтнуудые. МНР-эй хүтэлбэрилэгшэдые, нютагайнгаа баатар хүбүүн Гуррагчаае «Гурбан булаг» нэгэдэлэй ажалшад зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн угтажа, монгол талын сагаан эдеэнэй дээжые баяр баясхалантайгаар бариба.

Тиигэжэ совет-монгол хани барисаанай, замбуул и н д а дэгдэhэн интернациональна экипажай хүндэлэлдэ ехэ баяр найр гурбан үдэрэй туршада болоо. Мори урилдаан, бүхэ барилдаан, hур харбалган үнгэргэгдөө, хүн зоной баяр наадан hайнаар эмхидхэгдээ. Богонеор, хэлэхэдэ, совет-монгол хани барисаанай хаанашье, газарташье, замбуулиндашье бата бэхи байhые эдэ үдэрнүүд тодорхойлон харуулhан юм...

— Энэ майлатнай танай нэгэдэлэй дурасхаалта газар болоо юм байна,— гэжэ Александр Петрович Капустин тон зүбөөр эндэ тэмдэглэбэ.

— Тиимэ даа. Бидэш гантиг шулуугаар хүшөө эндэш бодхоохобди,— гэжэ Дашдамба омогорхонгёор хэлэнэ.

...Хүхэ сэнхир хадан у у д хойто зүгтэнь ербылдэн харагдана. Юрэдөө тойроод — хаданууд, хаданууд. Ой модон яhалал элбэг.

— Ёhотойл ангуурийн газар! — гэжэ минии хүхин гайхахада, Дашдамба нам тээшэ баяртайгаар хараба:

— Оо! Манайдаш ан элбэг даа. Хандагай, буга, зэрлиг оро, бабгай, боро гүрөөhэн, бодон гахай, шэлүүhэн, үнэгэн, хэрмэн, hолонго, тарбаган гэхэhээ эхилээд нилээд байха даа. Шубуу шонхор, уhанай хорхой — загаhан юу hэбардаха hэм, дүүрэн. hая Гуррагчаатай шоно агнахаяа ошоод, hула бусаабди. Долигуудшни ондоо тээшээ ябашоо гээшэ гү даа?

Гуррагчаагай эжы абын гэртэ хүрэжэ ерэбэбди. Монгол космонавт хүнгэн тэрлиг үмдэжэрхинхэй, шэб шэнэхэн УАЗ автомашинадаа hуугаад гүйлгэхэеэ түхеэржэ байгаа.

Бидэниие баяртайгаар угтаба. Замбуулинда дэгдэжэ ерэhэн, орёо хүшэр программа дүүргэhэн, Монгол ороной баатар хүбүүе хоёр нюдөөрөө хаража, тэрээнтэй гараа барилдажа байхада, тон hониншье, баярламааршье, Гуррагчаа үндэр бэшэхэн бэетэй. Хүнгэн сомор. Габшагай. Ёhотойл спортсменэй түхэл шэнжэнүүд абаhаар лэ үзэгдөөд орхино.

Тэрэ урин зохидоор энеэнэ. Энеэбхилэлэйнь гоё, энэрхы дулаахан гээшэнь!

— Би таанадые үсэглэдэр hайса хүлеэгээлби. Ерэхгэз болёо гэжэ hанаад, агнуурида гараха гэжэ түхеэрээб,— гэжэ тэрэмнай хэлэбэ.

Абань — Жүгдэрдэмид, үндэр хара хүн, эхэнь — Ичинхорол, монсогор улаан шарайтай, сэлмэг hайхан харасатай эхэнэр.

Дашдамбамнай бидэниие танилсуулба. Галай хойно нэбтар шэрээ тойроод айлшад — бидэнэр налайлдажа hуушабабди.

Тииhээршье байтар, бидэнэй ерэhые дуулаhан, хараhан хүршэнэр, адуушад, хонишод гэрээр дүүрэн сугларшаба. hонин hорьмойгоо, ерэhэн ушар тухайгаа ярилдаhаар hуутарнай, Ичинхорол эжы амтатай эдеэ хоол бэлдэжэ, бидэнээ хүндэлжэ эхилбэ.

Жүгдэрдэмид аба наhан соогоо адуу манаа, мүнөө үедэ хони харууhална. Арбан үхибүүдэй эхэ Ичинхорол баhал hайса ажал хээ.

Гуррагчаагай аба заахан шэрээгэйнгээ зүүн тээ үбдэглэн hуунхай, хүнэгөөр дүүрэн асарhан сэгээгээ аягалжал мэдэнхэй. Талын мангирай хоншуун хангалтай монгол эдеэ хоол, хониной тарган мяха, тон амтатай бууза бидэнэр эдижэ жаргабабди.

Ерэhэн малшад, адуушад хөөрэлдөөндэмнай оролсоно. Совет ороной байдалаар, хүн зоной hуудалаар яhала hонирхоно. Уласхоорондын байдалааршье hонирхохо нүхэд олдоно. Сэхыень хэлэхэдэ, Гуррагчаатай эндэ аятай удаан хөөрэлдэхэ арга болохогүй хэбэртэй. Тэрэньшье зүб.

Хундага бариhан хүн бүхэн өөрын үреэл үгэнүүдые хэлэнэ. Ута аад, дулаан намарай боложо байпанда малшад баяртай, урматай хаш даа. Тэдэнэй хөөрөөн дээрэhээ энэшье эли тодо болоод орхино.

Гуррагчаагай эжы аба хоёртой хөөрэлдэхые туршабабди. — Хүбүүнэйнгээ сансарта ниидэжэ ябахада, буужал ерэхыень хүлеэжэ ядаа ёhотойт?— гэhэн юрэнхы асуудал эжыдэ табибабди.

Ичинхорол урин зохидоор энеэбхилнэ. Энэ hайхан шэнжыень хүбүүниинь, Гуррагчаа абаа юм байна гэжэ би ойлгобоб. Энэ эхэнэр арбан үхибүү түрэhэн гэжэ hанахааршье бэшэ, залуу сэлмэг шарайтай, хонгёо хурса энеэдэтэй.

— Телевизор хаража, радио шагнажа, hахы hандагай болоо hэмди. Тэрэ сансар гээшэдэнь ниидэхэдэ гайтайл юм ааб даа. Юрэдөөл, барhан хүбүүмни амиды мэндэ бусажа ерэhэй даа гэжэ hанажа hуугаа гүбиидаа. Мэдэнэт, эхэ хүнэй сэдьхэлые... Буухадань лэ нэгэ бага номгоржо, хүндөөр hанаа алдаhанаа мартахагүйб, — гэжэ хэлээд, Жүгдэрдэмид тээшээ зохидоор хараад орхибо.

— Зүб даа. Тиигэнгүй яахаб, — гэжэ Эрдэнэ Ичинхоролые дэмжэнэ. — Би тэрэ ниидэлгын үедэ танайдашье ерээ hэм, сомонооршье ябаа hэм.

— Танижал, мэдэжэл байнабди, — гэжэ Ичинхорол эжы баhал энеэбхилнэ.

Гарай дурасхаалта бэлэг сэлэгүүдые барилсаhаар, андалдаhаар, хөөрэлдэhөөр байтарнай, ехэ саг үнгэршэбэ хэбэртэй. Гуррагчаа эсэгынгээ урдахи тамхинай шулуун сав (табакерка) абажа, бидэндэ харуулба:

— Энэ тамхинай сав намтай суг замбуулинаар аяншалаад ерээ.

Гайхаhан бидэнэр тамхинай тэрэ амhартыень ээлжэ ээлжээгээр гартаа абажа, наринаар шэнжэлэн үзэбэбди. hонин, hонин!

— Энэ багай дайда, байгаали харангаа, талын сэбэр агаараар амилангаа хада уулаар ябаад ерэхэмнай бэшэ гү? — гэжэ Гуррагчаа дурадхаба.

— Зүб, зүб, — гэжэ бултадаа зүбшөөбэбди.

3.

Гуррагчаагай машинада Капустин бидэ хоёр hуубабди, Жамьян жолоошонтой Гуррагчаа зэргэлэнхэй.

— Агнуури хэжэшье болохобди, — гээд, монгол космонавт гурбан буу абаба. Нэгэниинь ородой таба hүрэдэг, нүгөөдэнь чех винтовко, гурбадахинь «МЦ» гэhэн буу. Бултадаа бэлэгэй буунууд хэбэртэй.

Хоёр УАЗ машина талада гараба. Тиигэжэ ябаха зуураа, Александр Петрович бидэ хоёр Гуррагчаагай намтараар, ажабайдалайнь замаар, замбуулинда ниидэлгээрнь hонирхонобди.

...Энэ сомоной Хүгэнэ хаан гэжэ хадын хормойдохи Аршаан гэhэн газарта Гуррагчаа түрөө. Хадын хэбшэлдэ, уhа голой эрьедэ, сэлгеэн сагаан талада гэртэхинэйнь hээы гэр табигдагша hэн. Малшанай нүүдэл байдал эли ааб даа. Харин тэнгэридэ hүниндөө ялалзадаг одо мүшэд лэ тэрэл газартаа эмнилдэн байдаг hэн. Огторгойн гүнзэгын мүнгэн тооhото Тэнгэриин зүйдэл тэрэ уудам үндэрые бүhэлэн, ерээдүйн ехэ харгы зам мэтээр хүбүүхэндэ үзэгдэдэг бэлэй.

Гурбан наhаяа үшөө гүйсөөдүй Гуррагчаа хүбүүн түрүүшынхиеэ мори унаhан юм. Долоон наhатайhаа хойшо мори урилдаанда хабаадалсажа эхилээ.

hүүлэй үе болотор түрэлхидэйнь ажаhуудаг тосхон жаахан байгаа. Географиин ямаршье карта дээрэ олдохогүй. Хүбүүнэй hураhан hургуулишье тиихэ үедэ багахан hэн. Оройдоол дүрбэн класс. Гэбэшье партада hуужа ном шудалhан үдэр бүхэниинь ехэ hайндэр шэнгеэр, үльгэр домогой орон мэтээр хүбүүндэ үзэгдэдэг бэлэй. Ном шагаагаад, бүхэли үдэр hуушаха.

— Хүбүүмни агаарай онгосо түрүүшынхиеэ харажархёод, hалан hандангүй хойноhоо шэртэжэ зогсоо hэн. «Тэрэ агаарай онгосо дээгүүрнай дахин ниидэхэ гү?» — гэжэ бүхэли үдэшэндөө асуужа намайе зобооhон юм,— гэжэ Ичинхорол эжынь хөөрэдэг юм.

Тэрэ гэhэн сагhаа хойшо лётчик болохоб гэжэ хүбүүн шэбшэжэ эхилээ. Теэд пилот боложо шадабагүй. Булган хотодоо арбадахи класс дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Гуррагчаа Улаан-Баатарай хүдөө ажахын институдта орохо мэдүүлгэ үгөө hэн.

1968 ондо Гуррагчаа Монголой Арадай сэрэгтэ татагдаба.

1978 ондо капитан Гуррагчаа Москва хотын оршондохи Звёздный хотодо замбуулинай ниидэлгэдэ бэеэ бэлдэжэ эхилбэ. Тиин «Интеркосмос» программын ёhоор hуралсалай дүүрэн курсые амжалтатайгаар дүүргээ hэн.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

ХИЛЫН СААНАhАА

ТАСС • АПН

ООН-ой ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРИИН МЭДҮҮЛГЭ

НЬЮ-ЙОРК. «Буу зэбсэгүүдые хуряаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха, илангаяа ядерна буу зэбсэг хуряаха гээшэ бүхы уласхоорондын эмхиин урда табигдаhан эгээл хойшолуулашагүй зорилго болоно», — гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр «Аюулгүй байдалай хараа бодолнууд» гэhэн элидхэлэй оршон соо мэдүүлбэ. ООН-ой Генеральна Ассамблейн шиидхэбэритэй зохилдуулан, олон оронуудай, тэрэ тоодо СССР-эй бүлэг правительственна экспертнүүдэй энэ асуудалые шэнжэлэлгын үндэhөөр түс элидхэл бэлдэгдэhэн байгаа.

Мүнөө хүн түрэлтэн hандаргахы айхабтар хүсэтэй асари ехэ хэмжээнэй буу зэбсэгүүдые бүтээжэ, өөhэдыгөө үгы хэхэ аюулда дайрагдаха түйлдаа хүрэжэ байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые hөөргэнь тэхэрюулхые уряалhан байха юм. Ондо ондоо хараа бодол, үзэл сурталан ба социально-экономическа байгуулалтануудай илгаа энэ замда hаад тонбо ушаруулха ёhогүй гэжэ Х. Перес де Куэльяр тэмдэглээ.

Ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын тула буу зэбсэг бүтээн гаргалгые зогсооhо шухала. Буу зэбсэгүүдые замбуулинай дайдада гаргалгые сараха гээшэ хойшолуулашагүй шухала удха шанартай зорилго болоно гэжэ документ соо хэлэгдэнэ. Замбуулинай дайда хүн түрэлтэнэй ниитын баялиг мүн, тиимэhээ тэрэ имагтал амгалан тайбан бандалда хэрэглэгдэхэ ёhотой.

«БУРЯАДАЙ ЗАНШАЛТА ИСКУССТВО»

ПАРИЖ. «Буряадай заншалта искусство» гэhэн выставкэ Парижай томо ехэ музейнүүдэй нэгэн болохо Бурже соо нээгдэбэ. Тэрэ Франциин ниислэл хотын олониитые ехэтэ hонирхуулаа. Эндэ табигдаhан олон арбаад скульптура, зурагууд, арадай уран бэлигтэнэй бүтээлнүүд буряад урашуулай эртэ урда сагhаа хойшо сахижа ябадаг уралал бүтээлтэй, бэлиг шадабаритай танилсуулна, арадай засагай жэлнүүдтэ энэ автономито совет республикын соёлой али бүхы талаараа хүгжэhэн тухай хөөрэнэ.

ПРЕЗИДЕНТЫН МЭДҮҮЛГЭ

МАНАГУА. Сомосын бандануудта 100 миллион доллар hомолхо асуудалаар США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатада дууhаа үгэлгын үрэ дүнгүүд Никарагуада эсэргүүгээр Вашингтоной эзэрхэг түримхэй ябуулгые зайсуулба гэhэн удхатай бэшэ юм гэжэ республикын президент Даниэль Ортега эндэ үнгэргэгдэhэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

США-гай захиргаан Сандинис арадай революциие hүнөөжэ, Сомосын түхэлэй зонхилолгын засаг захиргаание Никарагуада hэргээхэ хүсэл эрмэлзэлтэй байhанаа мэдүүлнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Контраста сэрэгэй туhаламжаяа үргэдхэхые урдынхидал мэтэ хүсэжэ байhанаа Рейганэй мэдүүлhэн ушар Никарагуа тушаа гүрэнэй терроризмын гутамшаг муухай политикаяа Сагаан байшангай үргэлжэлүүлжэ байhые гэршэлнэ.

hУНГАЛТА БОЛОБО

ПАТНА (Бихар штат). Индиин Коммунис партиин Национальна Соведэй эндэ болоhон заседани дээрэ партиин хүтэлбэриин hунгалта үнгэргэгдөбэ. Ч. Раджешвара Рао КПИ-гэй Нацсоведэй Генеральна секретаряар дахинаа hунгагдаа. Индраджит Гупта, Индрадип Синха, Дж. Саркар, Раджшекхара Редди, П. Е. Баларам, М. Фаруки, А. Б. Бардхан, Хоми Даджи дэгшэд КПИ-гэй Нацсоведэй секретарьнараар hунгагдаhан байна.

КПИ-гэй Национальна Соведэй Центральна гүйсэдхэхэ комитедэй hунгалта мүн лэ болобо.

УЧРЕДИТЕЛЬНЭ КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

КАБУЛ. ООН-до туhалха нэгэдэлэй учредительнэ конференци Афганистанай ниислэл хотодо болобо. Ашаг үрэ ехэтэй уласхоорондын харилсаанда, ООН-ой нэрэ хүндые дээшэлүүлгэдэ туhалха гээшэ шэнэ ниитын эмхиин гол зорилго болоно. Хүнэй эрхэнүүдые хангаха талаар шэглүүлэгдэhэн ООН-ой документнүүдые, шиидхэбэринүүдые аюулгүй байдал хангаха, бэхижүүлхэ талаар эб найрамдалда дуратай, түрүү үзэлтэй хүсэнүүдэй хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдэл олоной дунда нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ уялгатай. Тэрэ дэлхэйн бусад оронуудтахи имэрхүү ниитын эмхинүүдтэй холбоо барисаа тогтоохо юм.

Конференци дээрэ нэгэдэлэй Устав баталагдан абтаhан, тэрэнэй Центральна Совет бүридүүлэгдэhэн байгаа. Профессор Нур Ахмад Берех түрүүлэгшээр hунгагдаа.

Учредительнэ конференцидэ хабаадагшад ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяртэ бэшэг эльгээбэ. Уласхоорондын хойшолуулашагүй шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ООН ехэ хубитаяа оруулна, эб найрамдалые бэхижүүлхэ талаар уласхоорондын эмхи ехэ оролдолго гаргана гэжэ бэшэг соо хэлэгдэнэ. Афганистандахи байдалые политическэ аргаар гуримшуулан шиидхэлгэдэ ООН саашадаашье ехэ үүргэ нүлөө үзүүлхэ юм гэжэ этигэн найдажа байhанаа мэдүүлнэ.

ПОРП-ын ЦК-гай ТЕЗИСҮҮД

ВАРШАВА. СССР-тэй харилсаа холбоон хадаа ПНР-эй гадаадын политикын эшэ үндэhэн болоно. Мүнөөнэй оршон байдалда имэ холбоо барисаагүйгөөр Польшодо аюулгүй байдал хангагдаха аргагүй байна гэжэ ПОРП-ын X съездэ Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай тезисүүд соо тэмдэглэгдэнэ. ПАП агентство тэдэниие хураангыгаар тараагаа. ПОРП-ын ЦК-гай пленумэй шиидхэбэрээр энэ документ парти дотор, ниитэ арад зоной дунда зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаба.

НАТО-гай гүрэнүүдэй газар дээрэhээ ядерна боеголовкотой хэдэн зуугаад ракета манай орон тээшэ шэглүүлэгдэн табигданхай гэжэ тезисүүд соо хэлэгдэнэ. Имэ аюулай тохёолдуулагдажа байhые ойлгожо, тэрэниие усадхан зайсуулхын тула бидэнэртэ бии байгаа бүхы юумэ хэхэ ёhотойбди.

Польшын ажабайдалай ашатуhые хамгаалалга орон доторхи байдалые түни түбшэн болгохо, хүдэлмэришэн ангиин түрүү үүргые, партиин хүтэлбэрилхы үүргые хангаха эрилтэ табина. Хүдэлмэришэн ангитай партиин холбоое бэхижүүлхэ, социализмын бүхы дайсадта эсэргүү эбсэшэгүй тэмсэл ябуулха шухала.

1986 — 1990 онуудай бобан жэлэй түсэб дотор тодорхойлогдоhон социально-экономическа хүгжэлтын даабаринуудые бэелүүлгэ Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ Польшын хараа байдалые бэхижүүлхэ байна.

Нютаг нютагай hонин

АЖАЛШАДЫЕ БАЯСУУЛАА

Прибайкалиин районой Ильинкын соёлой байшан соо ехэ концерт, наадан тээмэдэ харуулагдаа. Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи республиканска научно-методическа түбэй (РНМЦ) эдэбхитэдэй зохёохы бүлэг энэ концертдэ хабаадажа, халуун альга ташалгаар угтагдаба. Зохёохы хүдэлмэриин Бүхэсоюзна фестивалиин лауреадууд, дипломантнууд — Буряадай комсомолой шангай лауреат, Зүүн зүгэй хатарай ардай ансамбль «Лотос», Улаан-Үдын хүгжэмэй училищын hурагшад Н. Лхасаранова, Ю. Юмжитова гэгшэд, Дымбрылоптэнэй гэр бүлын ансамбль тус бүлэгтэ оролсоо.

Москвада үнгэргэгдэhэн Залуушуулай болон студентнэрэй уласхоорондын фестивальда хабаадаhан «Лотос» ансамблиин солистка Татьяна Вампилова амаршалгын буряад хатарай концертые нээбэ. Монгол арадай хүгжэм, «Аянай шубууд» гэhэн дууе Намгар Лхасаранова, Юмжитма Юмжитова гэгшэд гүйсэдхэжэ, ятаг дээрэ дэмжэн наадаа. Монгол, непал, афган хатарнуудые бүлэг басагадай уян гоёор гүйсэдхэхэдэ, ильинкынхид халуунаар угтаа.

«Дайн бидэндэ хэрэггүй» гэжэ Наталья, Биликто Дымбрыловтэнэй дуулаhан, Александр Дольскиин «hанаа бодолнуудай хүсэлдэлгэ» гэhэн дуун шагнагшадые уяруулаа. Түрэл нютагаа магтан түүрээhэн С. Туликовай «Эхэ орон» гэжэ дууе Ольга Дугарова тон зохидоор дуулаа. К. Раднаевай «Залуу наhан», О. Баяртуевай «Хэжэнгэм hанагдаа», монгол композитор Батаагай «Дуунда дуратай болоолби» гэhэн дуунуудые олон хоолойн аялгануудые ниилүүлэн, гэр бүлын ансамбль гүйсэдхэбэ.

Москвада үнгэргэгдэhэн Уласхоорондын фестивальда мүн лэ хабаадаhан «Лотос» ансамблиин хүтэлбэрилэгшэ Дандар Бадлуев, Татьяна Вампилова гэгшэд коряк хатар бубна бариад гүйсэдхэбэ, мүн тиигэдэ башкир хатар тэдэнэр олоной анхаралда дурадхаба.

Һаяхан Улаан-Үдын технискэ 2-дохи училищада үнгэргэгдэhэн хани барисаанай үдэшэдэ манай ансамбль хабаадаа hэн. Харюусалгамнай ехэ байгаа. Юуб гэхэдэ, энэ үдэшэдэ афган, лаос, монгол непал болон бусад хатарнуудые харуулха, халуунаар угтагдаhанаа баяртайбди,— гэжэ «Лотосой» хүтэлбэрилэгшэ Д. Ж. Бадлуев хөөрөө hэн.

«Лотос» ансамблиин эдэбхитэй гэшүүд Лариса Бадмаева, Елена Чултумова, Людмила Овчинникова, Дулма Аюшеева, Марина Санданова гэгшэд уян хатарнуудаараа Ильинкын харагшадые урмашуулаа. Эндэб арадуудай эбтэй бүлэ соо ажаhуудаг хүнүүдэй национальна хатарнуудые хаража, эндэ сугларhан [illegible].

Б. ДАРИЕВА.

* * *

Һаяхан Баунтын районой Багдаринай соёлой байшангай агитбригада 3 үдэрэй туршада Джилиндын совхоздо 9 концерт харуулhан байна. Тус агитбригадын тоосоото концертнүүдэй программа ехэ hонин байгаа. Буряад,ород, эвенк арадуудай дуу, хатарнууд концертын программые шэмэглэбэ. Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэд — агитбригадын хүтэлбэрилэгшэ Октябрина Дампилова, хореограф Зоя Сабкеева, мүн концертмейстер Владимир Бычков болон бусад тус бүлэгтэй ябалсаа, концертнүүдтэ хабаадаа.

Субботын үдэшэ тоосоото концерт Багдаринай соёлой байшан соо эмхидхэгдэбэ. Зохёохы хүдэлмэриин Бүхэсоюзна фестивальда эдэбхитэйгээр хабаадажа байhан эвенкэнүүдэй «Осикта» ансамблиин хатар, дуунуудай хүгжэм энэ үдэшэ ханхинаhан байна. Соёлой болон гэгээрэлэй хүдэлмэриие саашадань hайжаруулха, хүн зоной сүлөөтэй сагые зүбөөр эмхидхэхэ болон бусад асуудалаар пертийнa эдэбхитэдэй зүблөөн эндэ үнгэргэгдөө.

В. АБГАЛДАЕВА,
Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын дэргэдэхи РНМЦ-гэй хореографин секторые даагша.

ШУХАГ ЗҮЙЛНҮҮДЫЕ БЭДЭРЭГШЭД

Сэлэн-Дүүмын дунда hургуулида В. И. Ленинэй ажабайдалда зорюулагдаhан тусхай таhалгын нээгдэhээр габан жэл гүйсэбэ. Энэ хүдэлмэриие тус hургуулиин багша Н. П. Табинаева хүтэлбэрилдэг юм. 5-дахи, 10-дахи классуудай hурагшад үгытэй ангиин агууехэ багша В. И. Ленинэй ажабайдалда, ажаhуудалда зорюулагдаhан материалнуудые таhалгаряагүй суглуулжа байдаг.

— В. И. Ленинэй таhалга эмхидхэхэ бүхы хүдэлмэриие hурагшадай соведэй түрүүлэгшэ Вика Скоблева ударидадаг байха юм. Һурагшад Туяна Молонова, Ирина Нимбуева, Марина Преловская гэгшэд материалнуудые суглуулгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана,— гэжэ Наталья Петровна Табинеева хөөрэнэ.

Һурагшад В. И. Ленинэй ажабайдалда, революционно ажал ябуулгада зорюулагдаhан бэдэрэлгын хүдэлмэри эмхидхэнэ. Бусад городуудай музейнүүдтэй бэшэлсэжэ, hонирхолтой материал суглуулжа байна.

Г. ЕЛИСЕЕВА.

АЛАСАЙ ХОЛОhОО ШЭРТЭЖ[illegible]

ҮЕ САГЫЕ ДАМЖАН ЕРЭhЭН Т[illegible]

1902 оной Майн нэгэн. Сормово. Городой гол үйлсэдэ хүн зон дүүрэн сугларанхай. Засаг түрын хэдышье харшалан хорижо байгаа hаань, хүнүүд ажалаа орхижо, заншалта болоhон энэ hайндэртөө ерээ бшуу. Гэбэшье мүнөө энэ hайндэр нэгэл ондоотой байба. Түрүү үзэлтэй хүдэлмэришэд - революционернүүд улаан тугуудые асараа. Хорин таба наhатай хүдэлмэришэн Петр Заломов «Хаанта засаг үгы болог!» гэhэн үгэнүүдтэй томо гэгшын улаан туг абажа ерээ.

Жагсаалда хабаадаhанайнгаа түлөө тэрэ бүхы нэhаараа Сибирь руу сүлэгдэhэн байгаа. Теэд тэндэhээ 1905 оной ородой түрүүшын революциин эхиндэ тэрьедэшоо. Тиин декабрь hарада Улаан Пресниин баррикадануудта тулалдажа байгаа hэн.

Энэ үедэ уран зохёолшо А. М. Горькитой түрүүшынхеэ танилсаа. Петр Заломов өөр тухайгаа, революционно хүдэлмэри тушаагаа тодоор хөөрэжэ үгэhэн юм. «Нэгэ гайхалтай бэрхэ Сормовын хүбүүн намда ерэдэг»,— гэжэ Алексей Максимович hамгандаа бэшээ hэн. Арад зоной эрхэ сүлөөгэй түлөө бүхы ажаябадалаа зорюулhан юрын хүдэлмэришэн хүбүүнэй намтар «Эхэ» гэжэ суута романаа бэшэхыень пролетарска уран зохёолшые ехэтэ зоригжуулаа hэн. Петр Заломов тэрэнэй зохёол соохи Павелай анхан образ болоhон юм.

Петр Заломовой саашанхи хуби заяан оронойнай ажабайдалтай нягта холбоотой. Петроградта болоhон Октябриин илалтын hүүлээр Советүүдэй Бүхэроссиин II съездэдэ хабаадалсажа, В. И. Ленинэй үгэ хэлэхые шагнаха зол хубида хүртөө. Курска губерниин Суджа хотодо (эндэ полициин хиналта доро бүлэтээ 1907 онhоо хойшо ажаhууhан юм) Совет засаг тогтоохын тула тэмсээ. Тэндэ тэрэниие ажалай комиссараар hунгаhан юм. Граждан дайнай үедэ булимтарагшад ба сагаан гвардеецүүд зоригтой революционерые буудаха шиидхэбэри хэдэн дахин абаhан юм. Гэбэшье Улаан Армиин доботолго ба ажаhуугшадай хамгаалалга, үмөөрэлгэ тэрэниие үхэлэй hабарhаа мулталжа шадагша hэн.

Дайнай хэрзэгы шэрүүн саг үнгэрэн ошоо. Ниитын шэнэ байгуулалта тогтоохо хэрэгтэ Петр Заломов түрүүшүүлэй тоодо хабаадаба. Түрмэ түлшэдэ, сүлэлгэдэ ябажа, бэеэ ехээр муудаhаншье hаа, нютагай таряашадай дунда хамтын ажахы байгуулха тухай идхалгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг hэн.

Революцида үнэн сэхээр алба хэhэн хүнэй хуби заяан бидэнэй урда тобойно. «Нам шэнги хүнүүд манай гүрэндэ миллион юм,— гэжэ тэрэ хэлэгшэ hэн. — Шэнэ байдалай түлөө тэмсэлдэ тэрэ тугшан бөложо ябаа. Тиихэдээ нэрэтэй хүндэтэйгөөр энэ зэргэдэ дабшалсаа... Тэрэнэй басаган Елена Петровна Заломова мүнөө Москвада ажаhуудаг. Табяад жэл дунда hургуулида түүхэ заагаа. Мүнөө тэдэнэй гэртэ ошожо, хуушанай дүрэ зурагуудые яаралгүй харанабди. Революционернүүдэй булын түүхэ бидэнэй урда дэлгэгдэнэ.

— Энэ минии хүгшэн эжы Анна Кирилловна,— гэжэ Елена Петровна пулаад бооhон наhатай эхэнэрые харуулна.— Горькиин бэшэhэн «Эхэ» гэhэн роман соо тэрэ революционерэй эхын анхан образ болоо юм. Тэрэ ном соо хэлэгдэhэн олон ушарнууд үнэн бодото үндэhэтэй юм. Анна Кирилловна Нижегородско юрын лэ кружева нэхэдэг эхэнэр байгаа бшуу.

Тиигээд Елена Петровна хүгшөөдэйнгөө энэ зуун жэлэй эхиндэ нэхэhэн кружева асаржа харуулба. Нимгэхэн, аржагар гоё урлал бүтээл байба. Имэнүүд нарин, уран гоё зүйлнүүдые бүтээдэг гарнууд листовконуудые тараадаг байгаа гээшэл даа. Тэрэ дурасхаалта жагсаалай үдэр эхынгээ гарнуудhаа Петр Заломов улаан туг үргэн абаа агша hэн.

— Энэ минии эжы, —гээд Елена Петровна нүгөө фотозураг харуулна,— Петербургдахи эхэнэрнүүдэй дээдэ курсын шагнагша француз угтай Жозефина Гашер гээшэ. Удаань хүдэлмэришэдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха зуураа, Нижний Новгородто багшалжа байгаа. Тэрэ үедөө эсэгэтэймни танилсаhан юм. 1902 ондо Сормоводо болоhон жагсаалай hүүлээр абыемни Зүүн Сибириин Макаково hуурин сүлэhэн юм. Эжымни бahал тиишэ сүлэгдөө. Тэндэ багша Жозефина Гашер Сормовын хүдэлмэришэн Петр Заломов хоёрой хуби заяан ниилээ hэн. Хоёр революционерэй хуби заяан тэндэ холболдожо, түбэгтэй ушаралтануудаарше, зол жаргалаарше дүүрэн ута наhа наhалhан юм.

...Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн дүүрэбэ. Дайнай hүүлээрхи бэрхэшээл ехэтэй арбан жэл хойномнай үлөө. Елена Петровнагай хүбүүн Юрий Кирсанов үе сагайнгаа эрилтэдэ хүрэмэ мэргэжэл шэлэжэ олоо бшуу. Петр Заломовой зээ хүбүүн гидро-барилгашан болохо хүсэлтэй Москвагай элшэ хүсэнэй институтда абтаба.

— Ажал гээшэ манай бүлэдэ хэзээдэшье хүндэтэй байhан юм,— гээд Елена Петровна хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. Үшөө бүри революциин урда тээ Суджа хотодо байха үедэнь абыемни хаанта засаг ажалhаань гаргажархёо hэн. Хүн болохоhоо хойшо ажал хэжэ hураhан Сормовын хүдэлмэришэн миин hуужа байгаагүй — жэмэстэ мододой [illegible] гуулдаг байгаа ошуут Курска губернидэ хэнэйшье наhан үеэрээ хараагүй янзанууд тэдэнэй дунда бии hэн. Ургуулhан шэнэ сортнуудайнгаа нарай тарималнуудые нютагай зондо миинтээр тараажа үгэгшэ бэлэй.

Ажалда шуналал дурлалые зээ хүбүүн Юрэдээшье дамжуулан үгэhэн байха. Зээ нагаса аба хоёр, 30-аад оной hүүл багта гээшэ hэн ха, торф огородойнгоо даланда зөөжэ, модо hуулгажа, тэдэнээ харууhалан томо болгожо байгша hэн. Ажалда анхаралтайгаар хандажа hураха түрүүшын хэшээлнүүдые Петр Заломов хүбүүндэмни үгэhэн юм.

...Гидро-барилгашадай ажаг ябуулгые түхэл шэнжээрнь, хубисхалай хэрэгүүдтэй жэшэхээр. Хаана ГЭС баригданаб, тэндэ ажабайдал эгсэ хубилдаг. Юрий Кирсановай гидро-барилгашан болоhоор гушаад жэл үнгэрбэ. Тэрэ ажалайнгаа зам юрын мастерhаа барилгын начальник хүрэтэр үргэлжэлүүлээ. Тэрэ Новосибирскын, Братскын, Серебрянскын ГЭС-үдые, Вазузска гидро-түхеэрэлгэ бодхоолсоо.

— 1970 он намда илангаяа [illegible] рилгые тэрэ ударидан ябуулжа байгаа. Хүндэхэн эрхэ байдалда Юрий өөрынгөө hайн шэнжэ шанар харуулhан юм гэжэ хэлэлтэй. Тэрэнэй

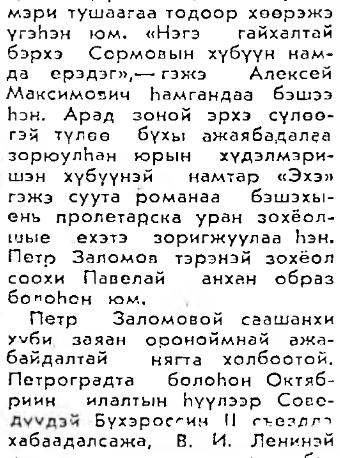
тэндэhээ [illegible] ёр жэл [illegible] хеэрэлгэ [illegible] hэн. Тэнд[illegible] тиин шух[illegible] дүүргэдэ[illegible] Кольско [illegible] hан юм. Һаяхан [illegible] залуу гү[illegible] хыень ма[illegible] гэжэлтэд[illegible] Тэдэнэй [illegible] ошолсоо. [illegible] педтэ [illegible] ГЭС-эй [illegible] далсаа. [illegible] ан гидро[illegible] вет ахам[illegible] далсажа [illegible]

...Хэээ[illegible] мов бүх[illegible] шаа сэд[illegible] шэнэ ба[illegible] hоhоо [illegible] бшуу.

Эрхэ сү[illegible]

Эдир на[illegible]

Арад тү[illegible]

БАСКЕТБОЛООР МҮРЫСӨӨН

Республикын үйлэдбэриин коллективүүдэй дунда баскетболоор түрүү hуури эээлхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөнэй түрүүшын нааданууд абаhаар лэ хүлеэгдээгүй үрэ дүнгүүдые асарба. Тиигэжэ Каменск тосхоной «Цементник» Улаан-Үдын прибор бүтээлгын нэгэдэлэй командые 54 : 47 тоотойгоор шүүhэн байгаа. Гусиноозерск хотын «Шахтер» «Текстильщигые» 38 : 32, «Теплоприбор» заводой баскетболистнуудые 53 : 43 тоотойгоор илаба.

Түгэсхэлэй үдэр «Цементник» «Текстильщигтэй» наадахадаа, орёо шанга тэмсэлдэ 51:50 тоотойгоор илаба.

Прибор бүтээлгын суглуулагдамал команда Гусиноозерскын «Шахтерые» 56 : 52 тоотойгоор илаад, хоёрдохи hуури эээлhэн байгаа. Каменскын «Цементник» гурбадахи шанда хүртэбэ. «Мебельщик» командын баскетболистнууд «Труд» бүлгэмэй областной соведэй чемпионууд болобо.

С. АФАНАСЬЕВ.

ХАРЮУГАА АБАА

Улаан-Үдын спортын бүлгэмүүд, клубууд болон бусад эмхи зургаануудай спортын ветерануудай дунда волейболоор хотын түрүү hуури эээлхын түлөө наадануудта «Спартак» бүлгэмэй, «Забайкалец» клубай команданууд түрүүшын хоёр hуури эээлбэ.

Энэ хоёр командын гэшүүд нүхэр ёhоной мүрысөө авиационно заводой спортын зал соо hаяхана үнгэргэбэ. «Спартак» бүлгэмэй командын нэрэ хүндые Юрий Рудаков, Валерий Кучинский, Сергей Козаков, Владимир Кондаков болон бусад хамгаалhан байна. Харин «Забайкалец» клубай нэрэhээ Анатолий Алаков, Николай Тютрин, Анатолий Нагаев, Николай Матвиевский болон бусад энэ уулзалгада хабаадаба.

Хоёр командын гэшүүд уулзалгаяа 15 : 14 гэhэн тоотойгоор түгэсхэбэ. Түрүүшын уулзалгада авиазаводой команда шүүгээ юм. Хоёрдохи уулзалгада «Спартагай» команда 19 : 17, гурбадахи уулзалгаяа 15 : 8 гэhэн тоотойгоор илажа гараба. Харин удаадахи хоёр уулзалгада 2:9 7:15 гэhэн тоотойгоор шүүгдээ. Тиигэжэ авиазаводой команда табан уулзалгын дүнгөөр 3 : 2 тоотойгоор шүүжэ шадаа. Иигэжэ заводой волейболистнууд хотын түрүү hуури эээлхын түлөө үнгэргэгдэhэн нааданда шүүгдэhэн харюугаа абаа.

Хоёр командын 44—50 наhатай гэшүүд hайн бэлэдхэлтэй байhанаа харуулаа.

Н. ИВАНОВ,
РСФСР-эй судья.

ҮБЭЛЭЙ ЗҮЙЛНҮҮДЭЭР

Биатлоноор СССР-эй түрүү hуури эээлхын түлөө мүрысөөн Башкирай АССР-эй Ишимбай хотодо болобо. Хэдэн союзна республиканuудай 150 биатлонист мүрысөөндэ хабаадаhан байгаа.

РСФСР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаhан Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй hурагша, спортын мастерта кандидат Светлана Переляева командна тоосоогоор СССР-эй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Хоёр дахин буудалгатай 5 километрэй урилдаанда Светлана гурбадахи hуури эээлжэ, бронзо медаляар шагнагдаа.

* * *

Эдиршүүлэй дунда санын урилдаагаар Зүүн Сибириин түмэр замай түрүү hуури эээлхын түлөө мүрысөөн Эрхүүгэй областиин Тайшет станцида үнгэргэгдэбэ.

«Локомотив» бүлгэмэй Улаан-Үдын райсоведэй суглуулагдамал командын санашад зургаан команда сооhоо түрүү hуури эээлбэ.

Басагадай дунда 5 километрэй урилдаанда Улаан-Үдын 65-дахи hургуулиин hурагша Оля Ерошенко түрүү hуурида гараа. Энэ hургуулиин hурагша Лена Жаркова мүнгэн медаляар шагнагдаhан байгаа. 10 километрэй урилдаанда хүбүүдэй дундаhаа Андрей Лонцов амжалта туйлаhан байха юм.

С. РАДНАЕВ,
ВСГИК-гай студент.

Кабардино-Балкариин Терскол поселок энэ зураг дээрэ харуулагдана. Баксанска хабшалай ташаланда, Эльбрус хадын хормойдо туристнуудай гостиницанууд, санашадай баазанууд оршоно. Үбэлэй үедэ амаралтаяа абаhан хүнүүдтэ амарха бүхы эрхэ байдал эндэ байгуулагданхай. Үзэсхэлэн гоё байгаали, туристнуудта хэрэгтэй бүхы албан, хадаhаа санаар hолжорхо дуратайшуулай бүлгэм—эдэ бүгэдэ амаргашадта дурадхагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: саанань — туристнуудай «Чегет» гостиница.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Партийна эмхидхэгшэ» — түрүү бэшэг. «БАМ: үдэрhөө үдэртэ»— суглуулбари. Овощ поли дээрэhээ наймаан хүрэтэр. «Мүнөө дээрээ багашаг суглуулагдана» — П. Натаевай статья. «Түрүүшүүлтэй ана мана» — С. Тюлюкинэй статья. ТАСС-ай hүүлэй шэнэ hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. Партийна ажабайдал: эхин организациин ажал хэрэгүүд. «Бригадын парт-бүлэг» — Е. Чухломнагай корреспонденци. Энээн тухай съезд дээрэ хөөрэлдөөн болоо. «Халан абамаар жэшээ» — Г. Кокухинай статья (ТАСС). Колхозуудай тоосоон ба hунгалта. «Хамтын подрядhаа холо ошогдохогүй» — С. Убеевэй статья. Архидалгатай тэмсэл. [illegible] даг за[illegible] скиин ст[illegible]

Гурбад[illegible] Гагарина[illegible] hээр 25 [illegible] рамдалт[illegible] ровскиин [illegible] Театрну[illegible] үдэр. «[illegible] — фото[illegible] олдоhон [illegible] Дамбаев[illegible] наhаа.

Дүрбэ[illegible] пианистка [illegible] Галсанов[illegible] Байгалай [illegible] най. «Б[illegible] рэгтэй». [illegible] тья. «Зү[illegible] гаар» — [illegible] понденци [illegible] ралта б[illegible] реновагай [illegible] Соносхо[illegible] нүүд.

Имэ нэрэ статьядаа үгэhэн ушарни өөрын удхатай. Юуб гэхэдэ, мүнөө жэл футболой талмайнууд дээрэ болоожо байhан бүхы үйлэ хэрэгүүд энэл ороной Ирапулто хотодо июниин 2-то манай командын дэлхэйн түрүү hуури эээлхын түлөө тэмсэлдэ шалжэн оролготой сэхэ холбоотой бшуу. Тэрэ үдэр Венгриин суглуулагдамал командатай мүрысэхэ болоhомнай мэдээжэ. Эдэ үдэрнүүдтэ футболой талмайнууд дээрэ юун болоно хаб гэжэ нэн түрүүн ажаглалтай.

Футбол

МЕКСИКЫН УРДА ТЭЭ

Кубок эээмдэгшэдэй дунда кубогта хүртэхын түлөө дүрбэ хахадей финалда Киевэй «Динамо» наадахадаа, Австриин «Рапид» гэжэ клубай футболистнуудые нилээд булюугаар хоёр дахин шүүжэ, бидэниие hанагдаагүйгөөр баясуулба. Юрэдөөл, гайхалтай эдэбхи түгэсөөр, нэгэ хүн шэнгеэр, бэеэ ойлголсон, киевэйхидэй доботолгодо ородог байhаниинь ороной суглуулагдамал командада жэшээ боломоор гээд этигэлтэй. Үшөө нэгэ жэшээ дурдая. Бакуда наадажа байхадаа, Минскын «Динамын» футболистнуудай үсэд нэтэрүүзан гаргажа, hүүлшын минутада шахуу илалтын бүмбэгэ сохиhон ушарынь манда бahал гүн удхатай. Юрын сагта тэрэниие тоонгүй гарашахада болохол hааб даа, харин мүнөө энэмнай үнэтэй, юуб гэхэдэ, Минскын үсөөн бэшэ футболистнууд ороной гол командада наадана бшуу. Нүгөө талаhаа «Днепр» болон «Спартагай» футболистнуудай эмхи ольhогүйгөөр наадахые харахадаа, урмаа хухархаар. Мүнөө гэмтэhэн дээрэhээ «Днепрэй» Протасов, Тбилисиин «Динамын» Чивадзе, «Спартагай» Морозов, «Зенидэй» Дмитриев мүрысөөнүүдтэ үшөө хабаадаагүй гэжэ hанахадаа, сэдьхэлээ хумиргангүй байлтай аал?

Тиибэ яабашье hаань, Киевэй «Динамо» командынхидай илалтада дахинаа бусажа, хөөрөегөө үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэйб. Юрэдөөл, Европо түбидөө үнинhөө хойшо бараг зиндаагай гэжэ тоотой «Рапидые» юhэн бүмбэгэ сохижо оруулаад, өөрэйншье, өөhэдэйнгөөшье талмай дээрэ шэнэ сезоной hая эхилжэ байхада шүүжэрхихэбди гэжэ сэхынь хэлэхэдэ, хэншье хүлеэгээгүй. Угайдхадаа ороной чемпион түрүүшын хоёр уулзалгада арай шамай хоёр дахин тэнсээд ябаа бшуу. Зүгөөр хаба шадалаа элсүүлжэ шададагаа команда, тэрэнэй тренер В. Лобановский дахинаа харуулба ха юм.

Сэхынь хэлэхэдэ, «Рапидай» футболистнууд динамынхидта алишье талааpaa, илангаяа хурдааpaa ахигдаа. Имагтал бэе махын талаар hайн бэлэдхэлтэй, нүгөөдүүлhээ хурдан байhандаа илаа гэжэ яажа хэлэжэ болохоб. Үнгэрhэн сезон соо энэл «Рапидтай» Москвагай «Динамо» бahал кубок эээмдэгшэдэй кубогта хүртэхын түлөө наадахадаа, габшагай шадалаараа, доботолхы эрмэлзэлээрээ булюу шэнги аад, технико болон тактикаараа яаха аргагүй айлшадтаа хүрэнэгүй ха гэжэ тэмдэглэмээр байгаа hэн. Тиимэhээл бирангүй алдаа hааб-за. Харин киевэйхид техническэ бэлэдхэлэйнгээ талаар австриинхидтай адлирхуу аад, доботолхы тактика зүб баримталhандаа hэжэг ажаггүй амжалта туйлаал даа. Доботолжо ябахадаа, Киевэй футболистнууд нэтэ газарта обооронгүй, хоорондохи зайгаа наринаар сахин дабшадаг байба. Тэрэнэй ашаар «Рапидай» хамгаалхы наадашад холбоо барисаагаа алдажа, бэе бэеhээ холодохо ушартай болоно бшуу. Имэ эрхэ байдалда түргөөр, бэрхээр наадаhан, нугархай солбон динамынхид талмайн ёhотойл эээд байhанаа элирхэйлээ бэзэ, Өө мөөгүйгөөр энэ хоёр уулзалгаяа үнгэргэжэ дүй дүршэлөө үшөө дахин гэршэлhэн «Динамо» команда хахад финальна наадандашье хаба шадалаа харуулха аабза гэжэ найдагдана. Энэ хоёр уулзалгаhаа СССР-эй суглуулагдамал командашье туhатай hургаал абаха ёhотой гээд тобшолмоор.

Үшөө нэгэ уулзалга тухай эндэ дурдангүй гарахын аргагүй ааб даа. Июниин 2-то манай суглуулагдамал командатай Мексикэдэ уулзаха Венгриин футболистнууд өөhэдынгөө талмай дээрэ Бразилиин командые торгоон тоготоонгүйгөөр 3:0 тоотойгоор шүүжэрхёо. Сэхыень хэлэхэдэ, Бразилиин командын гол түлэб шэнэ футболистнуудhаа бүридхэгдэнхэй байбашье hаань, Венгриин футболистнууд hорилго бэлэдхэл hайтайгаа, шуумар габшагайгаа, хоорондохи холбоогоо арсашагүй бэелүүлжэ hураhанаа харуулаа. Теэд, яараад яахамнайб, зэргэсүүлгэшье хэхэ эртэ гэжэ hанагдана: үшөөл хоёр hара урдамнай байна ха юм. Харюусалгатай уулзалгануудта бэлэдхэхэ талаар Киевэй «Динамын» дүй дүршэлшье гартамнай байна. Тэрэниие туhатайгаар ашаглаха гээшэ тон шухала гэжэ үшөө дахин hануулалтай.

Энэ бүгэдын хажуугаар оронойнай дотоодын чемпионадта юунэй боложо байдагынь ехэ hонирхол үүсхэхэ ёhоороо үүсхэнэ. Түрүүшын гурбан уулзалгада хоёр илалта туйлаад, нэгэ дахин тэмсээд ябатараа, Ленинградай «Зенит» өөhэдынгөө зал соо «Черноморецтэ» 0:1 тоотойгоор алдажа, хоёрдохи hуурида түрюулээшье hаа, урда жэлнүүдэйнгээ алдуунуудhаа зүб тобшолол хээ гэжэ үнгэ сагаагүй этигэмээр. Эбтэйгээр, дэбжэлтэтэйгээр наадахынь харахада, баясамаар. Зал соо наадалгамнай ногоогоор хушалтатай талмай дээрэ дура зоргондоо бүмбэгэ эрьюулhэнhээ тад ондоо ааб даа, тиимэhээ холын хараатай тобшолол хэхэнь бэрхэшээлтэй. Үнэхөөрөөшье, «Спартак» хоёр дахин зал соо амжалта туйлаhан аад, ногоон дээрэ гарахадаа, «Шахтерто» мүртэй эсэргүүсэлтэ үзүүлжэ шадаагүй бшуу. Харин «Днепр» өөрынгөө талмай дээрэ удаа дараагаар илаад, Ленинград срэжэ зал соо наадахадаа, түдэгэсэhэн байха юм. Тиигэжэ хүндэшэгөөр «бүдэрөө».

Сэхынь хэлэхэдэ, эртын хабарай хаhада иигэжэ элдэб эрхэ байдалда наадаха гээшын hайтай муутайнь арсашагүй, зүгөөр мэргэжэлтэд үшөө тобшолол хээдүй байhаар.

Үшөө нэгэ ушар анхармаар, юуб гэхэдэ, зарим клубууд, командынгаа бүридэлые холын хараатайгаар хубилган шэнэлжэ байнхай. Жэшээ болгожо, «Спартагые» дурдалтай. Имэ хубилалта хэхэдээ, ямаршье команда гансата урагшаа гарашахабди гэжэ этигэдэггүй, харин түрүүшын үедэ гэдэргээ сухарихашье ушар болохо гэжэ hайн ойлгодог. Командын начальник, дүй дүршэл түгэс Н. Старостин иигэжэ намда хөөрөө hэн: «Шэнэ футболист гээшэ хоёр очко сэнтэй юм»,— гэhэн шог зугаа бидэнэй дунда бии юм. Мүнөө жэл найман хүниие командадаа абаабди. Тиимэhээ болоод үзыт даа, гансата хэды очко нэмэхэ болонобибди?» Шог шогооро юумэ бэзэ, зүгөөр энэ бүгэдын хожомоо hайн үрэ дүн асарха байhандань лаб найдаа хадаа, имэ алхам хээ бэзэ. Нёдондо жэлдэ Киевэй «Динамын» бahал имэ алхам хээд, гансата чемпион болоhыень бү мартая. Харин хэр түргөөр эдэ хубилалтануудайнь үрэ дүн «Спартагта» асархые саг харуулна бэзэ. Мүн энэл харгыгаар Тбилисиин «Динамо», «Москвагай «Торпедо» болон «Динамо» команданууд дабшана гэжэ харахаар. Тэдэнэй бүридэлдэ олохон шэнэ футболистнууд абтанхай. Тбилисиинхидай эгээ мүнөө үедэ чемпионадта түрүүлжэ эхилhэн ушар гүн удхатай гээд hанагдана. Сэхыень хэлэхэдэ, бүхы клубууд өөhэдынгөө футболистнуудые суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулжа, Мексикэ эльгээхэ, тэрэнэй хүсэ шадалые батадхаха онсо тиимэ аргагүй ааб даа. Зүгөөр футболдомнай нааданай юрэнхы хэмжээн гэжэ ойлгосо бии. Тэрэниие бahал мартажа болохогүй гээшэ.

Урид баталагдаhан түсэбэй ёhоор суглуулагдамал командын футболистнууд тусхай бэлэдхэл гараха байгаашье hаа, нааданайнгаа гол практикые имагтал ороной чемпионадай уулзалгануудта олохо байха гэжэ бидэ мэдэнэбди.

Тиимэhээл чемпионадай эдэ уулзалгануудаа хэр зэргэ удхатайгаар, үсэд габшагайгаар үнгэргэhэнhөө манай футболистнуудай юрэнхы бэлэдхэлынь, июньдэ болохо шанга шалгалтануудые дабажа гараха хабань сэхэ дулдыдаха бшуу. Ондоогоор хэлээ hаа, Мексикэ мордохо суглуулагдамал командынгаа гэшүүдые ганса амжалта хүсэhэн хии хооhон үгэнүүдээр бэшэ, харин удха түгэлдэр, уран гоё наадаараа үдэшэхэ ёhотойбди.

Лев ФИЛАТОВ,
ТАСС-ай футболой шэнжэлэгшэ.

СЭНХИР ЭКРАН

ТЕАТРАЙ УЛАСХООРОНДЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.45 — Мультфильм. 10.30 — «Аяншалагшадай клуб». 11.30 — «Возвращение Будулая». 1-дэхи сери. 13.05 — Шэнэ hонин. (13.10 хүрэтэр). 16.15 — «Мальчишки» — уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 17.25 — Бангладешэй национальна ансамблиин концерт. 17.35 — «... 16 хүрэтэр ба тэрээнhээ дээшэ наhатайшуулда».

Улаан-Үдэ. 18.20 — Уласхоорондын шэнжэлэл. (буряадаар). 18.35 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 18.50 — Нүүдэл редакци Загарайн ба Хэжэнгын районуудай ажахынуудта.

Москва. 19.10 — «Хэлэhэн үгэеэ хэрэгээрээ батадхаха». 19.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.55 — Футболоор нүхэд ёhоной уулзалга. СССР-эй ба Англиин суглуулагдамал команданууд. 20.40 — «Возвращение Будулая» 2-дохи сери. 22.00 — «Время». 22.35 — Театральна шэнжэлэл. 23.55 — Баримтата фильм. 00.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Углөөнэй гимнастика. 9.15 — «Пой, ковбой, пой» — [illegible] 10.30 — [illegible] — «Элен[illegible] — Ф. Э[illegible] жэтэ ди[illegible] ансамбл[illegible] «Хэшээл[illegible] — Испан[illegible] на О[illegible] фильм. [illegible] на Луну[illegible] «Худөөг[illegible] 15.00 — [illegible] лю» — [illegible]

Улаан[illegible] дай гүр[illegible] евай нэ[illegible] мын те[illegible]

Моск[illegible] фильм. [illegible] ба ажа[illegible]

Улаан[illegible] холнууд[illegible] хоорондо[illegible] даhан [illegible] Мультф[illegible]

Моск[illegible] нойрсог[illegible] —«Гол [illegible] «Элүүр [illegible] 22.00 — [illegible] ло № [illegible] фильм.

·Газет[illegible] мартын [illegible]

Р. [illegible]

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36. 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21. 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. дН-00426. Заказ № 73. Индекс 04609.